Vizitatorul, de Eric - Emmanuel Schmitt

Personajele:

SIGMUND FREUD
ANNA FREUD
NAZISTUL
NECUNOSCUTUL

*Acţiunea se desfăşoară într-un singur act, timpul este cel real, fiind vorba de seara zilei de 22 aprilie 1938, adică o zi din intervalul cuprins între invadarea Austriei de către trupele hitleriste (11 martie 1938) şi plecarea lui **FREUD** la Paris (4 iunie 1938).*
*Scena înfăţişează cabinetul doctorului **FREUD** din Berggasse 19, Viena. E un salon auster, cu pereţi lambrisaţi în lemn întunecat, cu bronzuri sclipitoare, cu draperii duble, grele. Două piese de mobilier umplu spaţiul încăperii: canapeaua şi biroul.*
Totuşi, îndepărtându-se de acest realism extrem, decorul îşi modifică înfăţişarea, începând cu tavanul; deasupra rafturilor bibliotecii se înalţă un magnific cer înstelat, ce pare a se sprijini, ici-colo, pe umbrele principalelor clădiri ale Vienei. E un cabinet de savant deschis spre infinit.

SCENA 1

***FREUD** aranjează încet cărţile în bibliotecă, culegându-le de pe jos. Mai multe volume sunt aruncate în dezordine pe podea, de parcă un cataclism s-ar fi abătut asupra încăperii. El este un bărbat copleşit de vârstă, dar privirea i-a rămas vie, iar ochii îi sunt la fel de negri ca întotdeauna. În cazul acestei făpturi energice, bătrâneţea pare să fie o greşeală a firii. De-a lungul întregii nopţi, **FREUD** va tuşi discret şi îi vor scăpa câteva grimase: gâtlejul, devastat de cancer, îi produce deja insuportabile dureri.*
***ANNA** pare şi mai epuizată decât tatăl ei. Aşezată pe canapea, ţine în mână o carte pe care o întredeschide sugerând că citeşte. Este o femeie sobră, puţin pedantă, unul dintre primele prototipuri ale femeii-intelectual de la începutul secolului XX, cu tot ceea ce presupune acest statut în planul unui ridicol destul de discret. Ea îşi depăşeşte însă caricatura graţie privirilor de copil şi mai cu seamă datorită profundei, imensei iubiri pentru tatăl ei, pictată pe chipul său.*
FREUD. Du-te să te culci, Anna. (***ANNA** clatină imperceptibil din cap a refuz*) Sunt sigur că ţi-e somn.
***ANNA** neagă, abia ascuzându-şi un căscat.*
Năvălind prin fereastra deshisă, încep să se audă, la început mai încet, apoi din ce în ce mai tare, cântecele unui grup de nazişti defilând pe stradă.
***FREUD** se îndepărtează instinctiv de la fereastră.*
FREUD (*încet, ca pentru sine*) Măcar de-ar cînta prost… (***ANNA** abia dacă îşi mai ţine capul deasupra cărţii. Trecând pe lîngă sofa, **FREUD** o îmbrăţişează cu tandreţe)* Fetiţa mea trebuie să meargă la culcare.
ANNA (*trezindu-se mirată*) Unde mă aflu?
FREUD. Nu ştiu… Poate că într-un vis.
ANNA (*încă mirată*) Unde ne ducem atunci când dormim? Atunci când totul se stinge, când nici măcar nu visăm? (*Încetişor*) Spune-mi, tată, dacă ne-am trezi scăpând de toate astea, de Viena, de biroul tău, de aceşti pereţi şi de ceilalţi… şi dacă ne-am da seama că totul n-a fost, de fapt, decât un vis… totuşi, unde am fi putut trăi aceste lucruri? Unde?
FREUD. Ai rămas o fetiţă, Anna. Copiii se transformă pe negândite în filosofi. Pun întrebări la care nu se poate răspunde.
ANNA. Şi oamenii mari?
FREUD. Adulţii devin pe negândite nişte idioţi: încearcă să răspundă. ***(ANNA** cască din nou*) Mergi şi te culcă. (*Insistent*) Ai crescut, te-ai făcut mare.
ANNA. Da, eu am crescut şi acum tu eşti copilul.
FREUD. Poftim?
ANNA (*zâmbind*) Da, eşti un copil.
FREUD (*răspunzând la surâs*) Ce-i drept, am cam îmbătrânit.
ANNA (*cu blândeţe*) Şi eşti bolnav.

FREUD (*îngânând-o*). Şi sunt bolnav. (*Ca pentru el însuşi*) Vârsta… e atât de puţin reală, mi se pare atât de abstractă, ca şi cifrele… Cincizeci, şaizeci, optzeci şi doi… Ce înseamnă toate acestea? Numerele nu sunt din carne şi parcă se referă la altcineva. În lăuntrul nostru nu suntem niciodată o simplă aritmetică.
ANNA. Uită de cifre. Oricum, ele nu te vor uita.
FREUD. Nu ne schimbăm, Anna, lumea e cea care se schimbă. De la un moment încolo oamenii se grăbesc mai tare, iernile devin din ce în ce mai friguroase, treptele scării se înalţă tot mai mult, cărţile sunt tipărite cu un caracter mai mărunt, ciorbele îşi pierd gustul, iar dragostea îşi pierde din interes… E o întreagă conspiraţie a celorlalţi, căci în adâncul nostru nu ne schimbăm deloc. (*Alintându-se brusc*) Vezi tu, Anna, drama bătrîneţii stă în faptul că ea nu-i atinge decât pe tineri! (***ANNA** cască*) Hai, du-te la culcare.
ANNA (*agasată de cântecele naziştilor*) De ce se adună în grupuri atât de mari ca să cânte pe stradă?
FREUD. Ăştia nu sunt vienezi. Germanii şi-au adus partizani în grupuri numeroase, pe care le-au transportat cu avioanele. Ăştia tot deranjează liniştea străzilor. (*Cu încăpăţânare*) Nu există naziști vienezi. (*Tuşeşte violent*. ***ANNA** încruntă din sprâncene*)
ANNA. Nu, nu există naziști vienezi… Dar am asistat aici la jafuri şi umilinţe mai crude decât în Germania. I-am văzut pe cei din trupele de asalt obligând doi muncitori bătrâni să şteargă de pe trotuare vechile inscripţii, cele în favoarea fostului cancelar, Schuschnigg. Şi gloata urla: „De muncă pentru evrei!”. „Trăiască Führer-ul care îi pune pe evrei la munca ce li se cuvine!”. Am văzut cum un băcan era bătut în faţa soţiei şi copiilor săi… Mai încolo am zărit cadavrele unor evrei. I-au auzit pe militanţii SA urcând scara casei în care locuiau şi s-au aruncat pe fereastră… Nu, tată, ai dreptate, nu există naziști vienezi… Ar trebui inventat un nou cuvînt pentru aceşti ticăloşi! (***FREUD** e cuprins de un acces de tuse mai dureros*) Tată, semnează odată blestematele alea de documente ca să putem părăsi Viena!
FREUD. Hârtia asta înseamnă o infamie.
ANNA. Cu sprijinului oferit de prietenii tăi din străinătate putem părăsi Viena în oficial. Peste câteva săptămâni vom fi obligaţi să fugim. Iar pe urmă salvarea va deveni imposibilă.
FREUD. Şi cum rămîne cu solidaritatea, dragă Anna?
ANNA. Solidaritate cu naziştii?
FREUD. Cu fraţii noştri de aici, cu cei care sunt jefuiţi, umiliţi, reduşi la zero. E un privilegiu odios.
ANNA. Ce preferi, tată, să fii un evreu mort sau un evreu viu? Te rog, tată, semnează odată.
FREUD. Mai vedem. Hai, la culcare. (***ANNA** dă din cap a refuz*) Cap de lemn.
ANNA. Cap de Freud.
FREUD (*privind pe fereastră şi schimbând tonul de ceartă blândă*) Te porţi cu mine de parcă aş fi un condamnat la moarte.
ANNA (*răspunzându-i imediat*) Tată…
FREUD. De fapt, ai dreptate: suntem cu toţii condamnaţi la moarte. Mi-a venit rândul să trec în faţa următorului pluton de execuţie. (*Se întoarce spre **ANNA** şi se apropie de ea*). Nu din pricina naziştilor ori a soartei Austriei ai rămas tu aici, lîngă mine, seară de seară. Te-ai legat de mine ca şi cum aş fi ameninţat cu moartea din clipă în clipă. Tresari la fiecare tuse de-a mea. (*O sărută pe frunte*) Dar… nu mai fi atât de blândă cu mine, draga mea. Nu vă mai arătaţi atât de tandre, că n-o să-mi vină să plec… Nu-mi faceţi plecarea mai grea decât este. (***ANNA** a înţeles şi se ridică)*
ANNA. Noapte bună, tată. Cred că mi s-a făcut somn. *(Se apropie de **FREUD** şi îi întinde fruntea. Bătrînul o sărută)*
SCENA 2
Se aud bătăi puternice în uşă. Zgomote de cizme lovind în lemnul acesteia.
Fără să mai aştepte răspuns, naziştii năvălesc în cameră.
NAZISTUL. Sîntem de la Gestapo! (*Se adresează oamenilor lui*) Rămâneţi acolo!
*Privirea lui **FREUD** spumegă de mânie*. ***NAZISTUL** face ocolul camerei fără să se grăbească*.
NAZISTUL. O scurtă vizită prietenească, doctore Freud… (*Privind biblioteca*) Observ că am început să ne aranjăm cărţile. (*Vrea să pară fin şi ironic*) Îmi pare rău dacă le-am răscolit prea mult data trecută… (*Mai răvăşeşte un raft, aruncându-le pe jos*)
FREUD (*pe acelaşi ton*) Vă rog! A fost o adevărată plăcere să stau de vorbă cu un erudit. (***NAZISTUL** priveşte cu neîncredere pe deasupra rafturilor*)
ANNA. Ce aveţi de gând de data asta? O să le ardeţi ca pe lucrările tatălui meu?
FREUD. Anna, te rog să nu subestimezi progresul! În Evul mediu, m-ar fi ars pe rug. Astăzi, se mulţumesc să-mi ardă cărţile.

NAZISTUL (*printre dinţi*) Nu e niciodată prea târziu. (*Instinctiv, **ANNA** face un gest de protecţie către tatăl ei)*
FREUD (*ironic, nelăsându-se impresionat*) Aţi găsit ceea ce căutaţi? Nu se află în volumele pe care le-aţi aruncat? (***NAZISTUL** are un gest de nerăbdare*. ***FREUD** adoptă mina insului care a înţeles*) Să vă mărturisesc ceva: efectiv, nu aţi ştiut să le dibuiţi, pentru că (*coboară vocea*) cele mai importante documente antinaziste le ţin… Da, da… (*Interesat*, ***NAZISTUL** se apropie*) O să vă spun… (***FREUD** vorbeşte tărăgănat*) Le ţin… (*Bătrînul arată spre cap*) Aici!
ANNA (*arătând spre inimă*) Şi aici! (***NAZISTUL** îi măsoară ameninţător*)
NAZISTUL. Umor evreiesc, nu?
FREUD (*continuând provocarea*) E-adevărat. Uitasem că sunt evreu. Naziştii sunt cei care mi-au amintit. E un noroc să te redescoperi evreu în faţa naziştilor. De altfel, chiar dacă nu aş fi fost evreu, aş fi dorit să devin. De mânie! Temeţi-vă: o să declanşaţi o epidemie a descoperirii adevăratei vocaţii. (***NAZISTUL** dărâmă cu bună ştiinţă câteva cărţi în plus*)
FREUD. Anna, caută ceva bani.
NAZISTUL (*relaxîndu-se brusc, cu un surâs de carnasier pe buze*) O, cât de profund mă cunoaşteţi, doctore Freud!
FREUD. De parcă ar fi prea greu…
ANNA. Tată, ştii bine că nu mai avem bani.
FREUD. În seif.
*Şi arată spre fundul încăperii. **ANNA** se duce într-acolo, ridică tabloul şi deschide seiful ascuns în spatele acestuia. **FREUD** se adresează **NAZISTULUI** pe tonul unei politeţi mondene*.
FREUD. Nu v-aţi gândit la aşa ceva?
NAZISTUL. Javrele astea de jidani au întotdeauna câte un os ascuns pe undeva.
FREUD. Şi ce, e rău?
ANNA *(către tatăl ei)* De ce să le dăm şi ultimii bani?
FREUD. Ca să ne lase în pace.
ANNA. Fie, dar în condiţiile astea nu mai pricep ce înseamnă războiul.
FREUD. Ai încredere în ei: cu siguranţă că au mai multă imaginaţie decât tine în domeniul ăsta.
ANNA (*către **NAZIST**, aşezând banii pe masă*) Puteţi să-i luaţi.
NAZISTUL. Cât e acolo?
FREUD. Şase mii de şilingi. *(**NAZISTUL** fluieră admirativ)*
FREUD. Puteţi fi mândru de dumneavoastră. Eu n-am cîştigat niciodată atât de mult în urma unei singure şedinţe de psihanaliză.
NAZISTUL *(luând banii)* Ce mă dezgustă la voi, evreii, e că nu vă lăsaţi niciodată.
ANNA (*nemaiputînd să-şi stăpânească mânia, explodează*) Acum, că v-aţi primit onorariul, aţi face bine să plecaţi.
NAZISTUL (*tresărind brusc*) Ce-ai spus?
ANNA. Gata! Ajunge! Şi să transmiteţi camarazilor dumneavoastră să nu-şi mai târâie armele pe podea. Femeia noastră, Emilie, a pierdut trei ore până a reuşit să şetargă urmele lăsate pe parchet.
NAZISTUL. Ovreicuţo, tu cu cine crezi că vorbeşti?
ANNA. Mai bine nu mă întreba!
FREUD. Anna!
***NAZISTUL** se repede să o pocnească pe **ANNA**, dar **FREUD** se interpune între cei doi. Nimic însă nu mai poate împiedica mânia femeii*.
FREUD. Anna!
ANNA *(către tatăl său)* Să cedăm doar pentru că un imbecil începe să urle alături de alţi imbecili?
FREUD. Anna!
ANNA. Ai văzut cum îi strălucesc cizmele? Parcă ar fi din marmură neagră. Mie-n sută că petrece ore întregi ca să le lustruiască! *(Către **NAZIST**)* Eşti fericit, nu, după ce le-ai acoperit cu ceară, când începi să le lustruieşti cu peria?
NAZISTUL. Dar …
ANNA. Pe urmă treci la catifea, freci, freci, iar cizmele încep să strălucească. Şi cu cât sclipesc mai abitir, cu atît te simţi mai uşurat. De câtă vreme n-ai mai călărit o femeie? În apropierea femeilor ţi-e mai greu, nu?
NAZISTUL. S-a zis, te-nhaţ!
ANNA. Chiar aşa?

NAZISTUL. La Gestapo cu tine!
ANNA. Vrei să-ţi explic de ce petreci în fiecare dimineaţă zece minute bune ca să-ţi aranjezi cărarea, fir cu fir? Ce să mai spun despre mania ta de a călca! Sau despre rosul unghiilor! Chiar vrei să-ţi explic de ce dispreţuieşti femeile şi preferi să bei bere laolaltă cu bărbaţii?
NAZISTUL (*o smuceşte de mână*) La Gestapo cu tine!
FREUD. Nu faceţi asta! Vă rog, nu faceţi asta!
ANNA. Lasă, tată! De ce mi-ar fi frică de o bandă de laşi?…
NAZISTUL. Bănuiesc că ştii care ar putea fi preţul unei asemenea îndrăzneli…
ANNA. Oricum, mai bine decât tine. Cred că-ţi depăşeşti atribuţiile, tu nu eşti decât un simplu inspector. Ar fi cazul să-ţi aminteşti că avem susţinători în lumea întreagă, că Roosvelt şi chiar Mussolini au intervenit pe lîngă Führer-ul vostru ca să ne apere şi să-i ceară să ne lase să plecăm.
NAZISTUL *se apropie cu braţul ridicat, gata să o lovească pe* ***ANNA****.*
FREUD. Anna!
ANNA (*continuându-şi asaltul verbal*) Nu eşti decât un pion, inspectore, şi încă unul care nu cunoaşte regulile jocului! N-ai aflat că vom pleca?
NAZISTUL. La Gestapo cu tine! Te duc la Gestapo!
ANNA. De-asta strigi? Ca să vină şi ceilalţi? Ţi-e frică de mine?
NAZISTUL (*către* ***FREUD***) Priveşte-o bine, jidane, căci o vezi pentru ultima oară.
ANNA. Nu-ţi fie teamă, tată. Vor doar să te sperie. E prea târziu şi ei ştiu prea bine că n-au ce să ne mai facă.
NAZISTUL. A, da? Se crede inteligentă! Ai o fată pe cinste, jidane.
NAZISTUL *o înşfacă pe* ***ANNA****, trăgând-o cu violenţă de braţ*.
ANNA (*dispărând*) Documentele, tată, trebuie doar să le semnezi! Şi nu-i spune nimic mamei. Semnează odată hârtiile alea, căci altfel nu vom obţine viza de plecare. (*Desprinzându-se din strânsoarea* ***NAZISTULUI***) Lasă-mă! Merg şi singură…
Ies cu toţii. ***NAZISTUL*** *trânteşte uşa*.
SCENA 3
FREUD (*buimăcit, repetă mecanic*) Documentele, documentele! Anna! Anna!
Abia se stăpâneşte. Îşi şterge fruntea şi se apropie de biroul pe care domneşte o anumită dezordine.
FREUD. Documentele… *(Subit, îi vine o idee. Ia telefonul şi, fără să ezite, formează un număr)* Alo, ambasada Statelor Unite?... Profesorul Freud la telefon. Aş putea să vorbesc cu domnul Wiley? Freud! E urgent! *(Trec câteva secunde)* Alo, domnul ambasador? Freud vă deranjează. Au venit s-o ridice pe Anna… fiica mea… La Gestapo! Vă implor, faceţi ceva, interveniţi… Da, da, vă promit, voi semna hârtiile… Da, aştept să mă sunaţi! (*Angoasat, închide telefonul. Apoi, cu întîrziere, îşi aminteşte şi spune*) Mulţumesc. (*Pe urmă, îşi aminteşte ce i-au cerut* ***ANNA*** *şi ambasadorul*) Documentele… documentele… (*Găseşte dosarul cu hârtiile şi se aşează la birou. Reciteşte documentele*) „Eu, subsemnatul, profesorul Sigmund Freud, confirm că, după *Anschluss*-ul Austriei de către*Reich*, am fost tratat de autorităţile germane, în special de către Gestapo, cu întregul respect şi cu toată consideraţia datorate reputaţiei mele ştiinţifice, că am putut să trăiesc şi să muncesc în deplină libertate, că am fost lăsat să-mi continui activităţile aşa cum am dorit eu şi că nu am nici cel mai mărunt motiv ca să mă plâng”. (*Suspinând, se pregăteşte să semneze când, brusc, este cuprins de o inspiraţie neaşteptată. Completează pe un ton negru şi ironic*) „Post-scriptum: Recomand călduros tuturor Gestapo-ul”.
E gata să semneze, apleacă stiloul spre foaia de hîrtie dar, în ultima clipă, începe să strige: „Nu!” *şi refuză să o mai facă. Îşi cuprinde capul între mâini, cuprins de disperare*.
SCENA 4
NECUNOSCUTUL *împinge dubla draperie şi apare ca prin farmec. Nu l-am văzut trecând peste pervazul ferestrei. Sosirea lui pare deopotrivă naturală şi misterioasă. Este îmbrăcat cu eleganţă, chiar puţin exagerat: frac, mănuşi albe, baston cu măciulie de argint, pare un dandy abia ieşit de la Operă. Îl priveşte pe* ***FREUD*** *cu simpatie. Acesta, simţindu-se observat, se întoarce.*
NECUNOSCUTUL (*pe un ton foarte familiar*) Bună seara.
FREUD *se ridică brusc, sprijinindu-se pe birou*.
FREUD. Cine sunteţi? (*Tăcere*) Şi ce doriţi? (***NECUNOSCUTUL*** *zâmbeşte dar continuă să nu răspundă*) Pe unde aţi intrat? (***NECUNOSCUTUL*** *rămâne amabil şi tăcut*) Ce vreţi să faceţi aici? (*Crezând că este vorba despre un hoţ venit la furat*.) Nu mai sunt bani, aţi venit prea târziu.

NECUNOSCUTUL (*se strâmbă*) Îmi plăceaţi mai mult când puneaţi întrebări.
FREUD. Cine sunteţi?
NECUNOSCUTUL *surâde, dar nu pare dispus să răspundă.*
FREUD*, renunţând să mai întrebe, deschide sertarul biroului şi scoate de acolo un revolver. Însă în clipa în care să-l îndrepte către* ***NECUNOSCUT*** *îl izbeşte ridicolul faptului şi ascunde arma la spate*.
FREUD (*articulând foarte clar*) Cine sunteţi?
NECUNOSCUTUL (*plin de calm*) Oricum n-o să mă credeţi. Iar cât priveşte jucăria din mâinile dumneavastră, sper că nu vă faceţi iluzii c-o să vă servească la ceva. (***NECUNOSCUTUL*** *se apropie de canapea şi se aşează cu un gest elegant*) Hai să stăm de vorbă, ce spuneţi?
FREUD (*aşezând arma pe birou*) Domnule, nu pot să stau de vorbă cu cineva care intră la mine prin efracţie şi refuză să se prezinte.
NECUNOSCUTUL (*ridicându-se*) Foarte bine, dacă insistaţi…
Se duce grăbit în spatele draperiei, unde dispare câteva secunde. Iese apoi de acolo răsuflând greu, cu hainele în dezordine. Pare că abia atunci îl descoperă pe ***FREUD****, se precipită către el şi îi cade la picioare*.
NECUNOSCUTUL. Domnule, vă implor, salvaţi-mă! Salvaţi-mă, căci sunt urmărit. (*Interpretază la perfecţie rolul omului hăituit*) Sunt pe urmele mele, se apropie… (*Aleargă la fereastră şi dă senzaţia că se uită la oamenii de pe stradă*) Gestapo! M-au văzut. Iată-i, intră în imobil! (*Se aruncă din nou la picioarele lui* ***FREUD***) Salvaţi-mă, nu mă trădaţi!
FREUD (*prinzându-se pentru o clipă în joc*) Gestapo?
NECUNOSCUTUL *(implorându-l într-o manieră exagerat de teatrală)* Ascundeţi-mă! Ascundeţi-mă!
FREUD (*se dezmeticeşte şi îl împinge înapoi cu fermitate*) Daţi-mi pace!
NECUNOSCUTUL (*încetându-şi brusc jocul*) Nu vă e milă de o victimă?
FREUD. De o victimă - da, dar de un simulant - nu. (***NECUNOSCUTUL*** *se ridică*)
NECUNOSCUTUL. Dacă-i pe-aşa, de ce îmi cereţi să joc teatru?
FREUD (*revenindu-şi şi vorbind cu autoritate*) Pot să-mi explic pătrunderea dumneavoastră aici formulând două ipoteze: fie sunteţi hoţ, fie sunteţi bolnav. Aflaţi că, dacă sunteţi hoţ, colegii dumneavoastră de la Gestapo v-au luat-o înainte, căci nu v-au lăsat nici o centimă. Dar dacă sunteţi bolnav…
NECUNOSCUTUL. Care ar fi cea de-a treia ipoteză?
FREUD. Nu sunteţi bolnav?
NECUNOSCUTUL (*căruia cuvântul îi displace la culme*) Ah, bolnav, necinstit cuvânt, la fel ca o palmă pe care sănătatea i-ar trage-o morţii!
FREUD. Dacă nu-i aşa, ce anume vă aduce aici?
NECUNOSCUTUL (*minţind*) Aş putea găsi şi alte motive: curiozitatea, admiraţia.
FREUD (*ridicând din umeri*) Dar asta îmi spun toţi pacienţii!
NECUNOSCUTUL (*minţind*) Poate că am venit pentru că altul…
FREUD (*ridicând din umeri*) Şi exact asta spun cu toţii, pe urmă.
NECUNOSCUTUL (*agasat*) Buun… Ei bine, să admitem totuşi că am nevoie de dumneavoastră... Ce mi-aţi propune?
FREUD. Să stabilim o întâlnire! (*Împingându-l spre uşă*) Pe curând, domnule! Ne vom revedea peste câteva zile.
NECUNOSCUTUL (*oprindu-l*) Cu neputinţă. Şi asta pentru că mâine n-o să mai fiu aici, iar în opt săptămâni nici dumneavoastră.
FREUD. Cum?
NECUNOSCUTUL. Veţi fi la Paris, găzduit de prinţesa Bonaparte… apoi vă veţi trezi la Londra, în Maresfield Gardens… dacă nu-mi joacă feste memoria…
FREUD. Maresfield Gardens?… Puteţi să-mi spuneţi tot ce vă trece prin cap, eu nu ştiu nimic despre toate astea… Încă nu am pregătit nimic…
NECUNOSCUTUL. Da, da. Aşa o să fie. O să vă placă primăvara londoneză, o să fiţi sărbătorit şi o să terminaţi chiar şi studiul despre Moise.
FREUD. Observ că sunteţi la curent cu presa ştiinţifică.
NECUNOSCUTUL. Cum l-aţi intitulat? *Moise şi monoteismul*? Prefer să nu vă spun ce cred despre această carte.
FREUD (*întrerupându-l*) Dar nu i-am pus încă nici un titlu! (*Repetând ca pentru sine, interesat de propunerea* ***NECUNOSCUTULUI***) Moise şi monoteismul… De ce nu? Sugestia mi se pare bu… Vă interesează psihanaliza?

NECUNOSCUTUL. Doar dumneavoastră.
FREUD. Dar cine sunteţi?
NECUNOSCUTUL (*reluând evocarea dinainte*) Cel mai ciudat e că o să regretaţi Viena.
FREUD (*cu violenţă*) Câtuşi de puţin.
NECUNOSCUTUL. Savurăm gustul fructului abia după ce l-am mâncat. Iar dumneavoastră faceţi parte dintre acei oameni pentru care paradisul e mereu în urmă. Da, o să vă pară rău după Viena… Deja aţi început s-o regretaţi căci, uite, se face o lună de când tot refuzaţi să plecaţi de-aici.
FREUD. Am făcut-o din optimism. Credeam că situaţia se mai poate schimba.
NECUNOSCUTUL. Nu, era doar nostalgia. V-aţi jucat în pantaloni scurţi în Parcul Prater, v-aţi proclamat primele teorii în cafenele, v-aţi plimbat alături de prima fată iubită de-a lungul Dunării, apoi aţi vrut să vă înecaţi în valurile sale verzi-albastre… Viena e oraşul tinereţii dumneavoastră. Londra nu va fi decât refugiul unui bătrân. (*Foarte repede, ca pentru sine însuşi*) Şi totuşi cum vă mai invidiez…
FREUD. Cine sunteţi?
NECUNOSCUTUL. Văd că nu mă credeţi.
FREUD (*ca să sfârşească odată cu incertitudinea*) Dacă o ţineţi aşa, vă rog să plecaţi!
NECUNOSCUTUL. Cât de obosit de lume trebuie să fiţi dacă vă încăpăţânaţi să vă debarasaţi atât de curând de eul dumneavoastră! Vă credeam mai răbdător cu pacienţii, doctore Freud. Mă daţi afară. Păi aşa vă purtaţi cu un nevrotic? Sunteţi singura mea speranţă! Ia închipuiţi-vă că plec de-aici şi mă arunc direct sub roţile unei maşini…
***FREUD**, sincer suprins de comportamentul **NECUNOSCUTULUI**, se aşează încetişor pe canapea*.
FREUD. Aţi picat prost astă seară, nu mai e nici un doctor Freud aici… Să vă trateze ceilalţi… Credeţi că dacă îi îngrijesc pe oameni, mă pot feri eu însumi de suferinţă? În unele seri aproape că-mi doresc să fiu chiar eu în pielea celor pe care i-am salvat. Mă simt atât de singur, doar cu chinul meu. Nemântuit…
NECUNOSCUTUL. O să se întoarcă. (***FREUD** face un gest întrebător*) O vor ţine puţin. Ei ştiu prea bine că nu o pot reţine. O s-o îmbrăţişaţi când se va întoarce, o veţi săruta cu acea fericire atât de asemănătoare disperării, cu sentimentul că viaţa nu ţine decât de un fir de păr, de un fir aşa de subţire, care uneori e teribil de solicitat… şi tocmai această fragilitate naşte puterea de a iubi…
FREUD. Cine sunteţi?
NECUNOSCUTUL. Ce mult mi-aş dori să vă pot spune când vă văd cum vă frământaţi… (*Şi face gestul unei mângâieri pe cap. **FREUD**, surprins, reacţionează cu hotărâre. Se ridică energic. Se observă cum renaşte în el practicianul*)
FREUD. Chiar aveţi nevoie de mine?
NECUNOSCUTUL (*uşor mirat*) Da. Nu. Adică… am fost ridicol… Optimismul mi-a tulburat minţile… Într-adevăr, mi se pare îndoielnic…
FREUD. …că aş putea să vă ajut. Bineînţeles! (*Jubilând din obişnuinţă*) Se cred cu toţii unici când ştiinţa presupune exact contrariul. O să mă ocup de dumneavostră pentru că, oricum, în noaptea asta nu am altceva de făcut decât să aştept. (*Îşi înalţă capul spre**NECUNOSCUT***) E curios, nu prea îmi vine să vă menajez.
NECUNOSCUTUL. Aveţi dreptate.
FREUD (*frecându-şi mâinile*) Aşa să fie. Să începem. (*Se înviorează văzând cu ochii*) Vă rog să vă întindeţi acolo. (*Arată spre canapea*. ***NECUNOSCUTUL** se întinde*) Cum vă numiţi?
NECUNOSCUTUL. Sincer?
FREUD. Asta e regula. (*Răbdător*) Care e numele dumneavoastră? Numele tatălui dumneavoatră.
NECUNOSCUTUL. Nu am tată.
FREUD. Măcar prenumele.
NECUNOSCUTUL. Nimeni nu-mi spune în vreun un fel.
FREUD (*agasat*) Aveţi încredere în mine?
NECUNOSCUTUL. Bineînţeles. Văd că dumneavoastră sunteţi cel care nu mă crede.
FREUD. Bine, să schimbăm metoda. Povestiţi-mi un vis… Ultimul vis pe care l-aţi visat.
NECUNOSCUTUL. Nu visez niciodată.
FREUD (*punând un diagnostic*) Blocarea memoriei de către cenzură. E un caz serios, dar clasic. Povestiţi-mi ceva.
NECUNOSCUTUL. Orice?
FREUD. Orice.

NECUNOSCUTUL *îl priveşte fix pe* ***FREUD****, ca şi cum i-ar pătrunde sufletul. Pentru o clipă pare să-şi tragă forţa din însăşi privirea lui* ***FREUD****, apoi începe să vorbească*.
NECUNOSCUTUL. Aveam cinci ani şi pe-atunci cerul era întotdeauna albastru, soarele auriu, iar bonele cântau de dimineaţa până seara parfumând cu mireasmă de vanilie aerul, parfum provenit direct dintre sânii lor uşor dezgoliţi.
Într-o zi am rămas singur în bucătăria casei.
Era o cameră mare, cu mobile lipite de pereţi. În mijloc, un imens spaţiu gol, în care pătratele albe şi roşii conturau drumuri centrifuge. Acesta era terenul obişnuit al aventurilor mele. Aşezat în patru labe, fugeam printre picioarele servitorilor, furam bucăţele de slănină sau lingeam fundul platourilor cu prăjituri… De ce oare nu era nimeni în casă, în acea zi? Nu ştiu, e o întrebare de om mare, nu mi-am dat seama, ce ştiu e că eu eram acolo, aşezat pe pătratele de un roşu aprins şi de un alb şters.
Fiecare pătrat îmi revela o lume. Doar în mintea adulţilor pătratele reprezintă o banală duşumea. Pentru un copil, fiecare pătrat are fizionomia lui particulară. Cel pe care îl priveam eu, cu relieful lui neregulat şi cu variaţia modelelor încrustate, îmi povestea de fapt despre un dragon care stătea cu gura căscată în adâncul unei peşteri. Un altul îmi sugera o procesiune de pelerini. Altul mi se părea că-mi dezvăluie o figură în spatele unui geam plin de noroi, iar un altul… Bucătăria reprezenta o lume nesfârşită în care coexistau nenumărate alte lumi, ce se ghiceau prin ochii chiori ai pătratelor din care era făcută podeaua.
Şi-apoi, brusc, am strigat. Habar n-am de ce am făcut-o. Poate ca să mă aud şi să mă conving că exist cu-adevărat, poate ca să chem pe cineva. Am strigat. Nu mi-a răspuns decât tăcerea. (***FREUD*** *pare din ce în ce mai impresionat de această poveste*) Pătratele au redevenit plate. De-acum tăceau şi ele. Cuptorul din bucătărie adormise cu totul. Şemineul, unde de obicei bolborosea o cratiţă, părea de asemenea mort.
FREUD*, cu privirea departe, ancorată în imaginea amintirii, mişcă buzele concomitent cu****NECUNOSCUTUL***.
NECUNOSCUTUL. Şi-atunci am strigat. Şi glasul meu urca la primul etaj, ajungea la al doilea, răsuna între zidurile goale, acolo unde nu era nici o ureche care să-l audă.
FREUD (*continuând, de parcă ar fi ştiut povestea*) Şi vocea mea se înălţa, se înălţa… iar ecoul se întorcea la mine doar pentru a-mi desluşi mai clar intensitatea linştii.
NECUNOSCUTUL (*fără să-şi întrerupă discursul*) Bucătăria îmi devenise străină, o suprapunere de lucruri şi obiecte.
FREUD. Din acel moment, eu şi lumea devenisem două entităţi separate. Şi-atunci m-am gândit…
FREUD şi **NECUNOSCUTUL** (***NECUNOSCUTUL*** *rosteşte în acelaşi timp cu bătrânul aceleaşi cuvinte şi asta se vede din mişcarea buzelor*) „Sunt Sigmund Freud, am cinci ani, exist. Ar fi bine să nu uit acest moment”.
Se scurg câteva clipe. ***FREUD*** *se răsuceşte încet spre* ***NECUNOSCUT***.
NECUNOSCUTUL (*continuând pe acelaşi ton visător*) Şi tu te-ai gîndit la asta, însă n-ai îndrăznit s-o formulezi: „Casa e goală atunci când strig şi plâng. Nu e nimeni care să mă audă. Iar lumea e această imensă casă goală, în care nimeni nu răspunde vreodată la chemare”. *(Pauză)* De aceea am venit, ca să-ţi spun că lucrurile nu stau aşa. Întotdeauna trebuie să existe cineva care să te audă. Şi care să se îndrepte spre tine ca să te ajute.
FREUD *îl priveşte uimit pe* ***NECUNOSCUT****. Apoi se apropie de el şi îl atinge. Convingându-se că este real, se retrage*.
FREUD. E imposibil. V-au oferit informaţii. Aţi trecut pe la Gestapo şi mi-aţi citit dosarul.
NECUNOSCUTUL. Aţi scris toate aceste lucruri acolo?
FREUD (*după un răgaz*) Nu. Nici măcar n-am pomenit despre aşa ceva. (*Mai trec câteva secunde*) De fapt, nici nu aveam cum, căci tocmai aţi inventat acele lucruri.
NECUNOSCUTUL *nu se oboseşte să răspundă.*
Descumpănit preţ de cîteva clipe, încă îndoindu-se, lui ***FREUD*** *îi vine o idee*.
FREUD. Nu vă mişcaţi. (*Îşi trage mai aproape ceasul de buzunar, aflat pe masă*) Lungiţi-vă, da-da, culcaţi-vă.
NECUNOSCUTUL *se întinde.* ***FREUD*** *îşi suspendă ceasul în faţa* ***NECUNOSCUTULUI****, mişcându-l încet, în ritm de balans*.
FREUD. Vă simţiţi obosit, vă lăsaţi în seama oboselii…
NECUNOSCUTUL (*amuzat*) Hipnoză, doctore? Eram gata să jur că aţi renunţat de ani buni la această metodă.
FREUD. Atunci când pacientul e prea încordat ca să accepte dialogul terapeutic, nimic nu se compară cu bătrânul meu ceas de buzunar. (*Continuându-şi manevra pe un ton persuasiv*) Vă

simţiţi pleoapele din ce în ce mai grele… Vi se face somn… Acum trebuie să adormiţi… Veţi încerca să vă ridicaţi braţul drept, dar nu veţi reuşi… Vă simţiţi extrem de obosit, de moale. Trebuie să adormiţi. Dormiţi, trebuie să…
NECUNOSCUTUL *a adormit. Pe întreaga perioadă când* ***NECUNOSCUTUL*** *doarme hipnotizat, o muzică ciudată, imposibil de definit, foarte plăcută, va scălda scena aceasta ireală. Chiar şi vocea* ***NECUNOSCUTULUI*** *devine muzicală atunci când o să răspundă întrebărilor adresate de* ***FREUD****.*
FREUD. Cine sunteţi?
NECUNOSCUTUL. Să porţi un nume are sens atunci când eşti înconjurat de semenii tăi. Eu sunt singurul din specia pe care o reprezint.
FREUD. Cine sunt părinţii dumneavoastră?
NECUNOSCUTUL. Nu am părinţi.
FREUD. Au murit?
NECUNOSCUTUL. Sunt orfan din naştere.
FREUD. Cum? Nu vă amintiţi nimic despre ei?
NECUNOSCUTUL. Nimic, absolut nimic, nici o rămăşiţă de amintire.
FREUD. De ce nu doriţi să vă amintiţi?
NECUNOSCUTUL. Aş vrea să-mi amintesc. Din păcate, nu am ce.
FREUD. De ce aţi vrut să uitaţi?
NECUNOSCUTUL. Nu uit niciodată nimic, numai că nu am amintiri legate de ceea ce mă întrebaţi.
FREUD. Când l-aţi cunoscut pe Sigmund Freud?
NECUNOSCUTUL. Prima oară când mi s-a adresat, el a spus: „Sunt Sigmund Freud, am cinci ani, exist. Ar fi bine să nu uit acest moment". Am ascultat vocişoara tremurândă şi înmuiată de lacrimi care urca spre mine din mijlocul zgomotului făcut de univers.
FREUD. Dar Sigmund Freud e mai vârstnic decât dumneavoastră. Câţi ani aveţi?
NECUNOSCUTUL. Sunt fără vârstă.
FREUD. N-aveaţi cum să-l auziţi pe Sigmund Freud. Pe vremea aceea nu eraţi încă născut.
NECUNOSCUTUL. E-adevărat: eu nu m-am născut.
FREUD. Prin urmare, unde eraţi atunci când i-aţi auzit glăsciorul?
NECUNOSCUTUL. Nicăieri. Nici departe, nici aproape, nici altundeva. E… de neînchipuit. Voi, oamenii, nu gândiţi decât prin imagini, ori acolo, nu mai e nimic, nici câmpuri, nici nori, nici întinderi de azur, nimic… Unde vă aflaţi atunci când visaţi?
FREUD. Eu sunt cel care pune întrebările. Unde sunt oamenii, acolo unde sunteţi dumneavoastră?
NECUNOSCUTUL. În mine, dar nicăieri, aşa cum sunt în ei visele.
FREUD. Unde sunteţi astă seară?
NECUNOSCUTUL. La Viena, în Austria, pe 22 aprilie 1938, pe Berggasse 19, în cabinetul doctorului Freud.
FREUD. Cine e doctorul Freud?
NECUNOSCUTUL. Un muritor care a formulat multe ipoteze, multe adevărate, dar şi multe greşite. Pe scurt, un geniu.
FREUD. De ce el?
NECUNOSCUTUL. Clarvăzătorii au ochii scoşi, iar profeţii suferă de cancer la gât. El este foarte bolnav.
FREUD. O să moară curând?
NECUNOSCUTUL. Da.
FREUD. Când anume?
NECUNOSCUTUL. Pe 23 septembrie… (*Deschizând brusc ochii*) Îmi pare rău, doctore, nu obişnuiesc să răspund la acest gen de întrebare.
Muzica se întrerupe dintr-odată.
FREUD (*pus în încurcătură deopotrivă de trezirea bruscă, dar şi de răspunsul* ***NECUNOSCUTULUI***) Dar… nu se iese din hipnoză în felul acesta…
NECUNOSCUTUL. Dacă v-aş răspunde la întrebare, aţi fi în stare să sfârşiţi chiar în acea zi, doar din complezenţă. Şi m-aş simţi responsabil pentru asta.
(Se ridică şi începe să se învârtă prin încăpere)
FREUD *(pentru el însuşi)* Cred că înnebunesc.
NECUNOSCUTUL. Înţelepciunea stă adesea în a-ţi urma mai curând nebunia decât raţiunea. (*Îşi scuturǎ braţele şi picioarele*) E foarte interesant să ai trup, dar cât de repede ţi se

anchilozează! (*Se priveşte în oglindă*) Cum mă găsiţi? Am o figură amuzantă, nu-i aşa? Mi-am croit chipul unui actor care se va naşte după moartea dumneavoastră.
FREUD *(spontan)* Sunteţi frumos.
NECUNOSCUTUL (*sincer surprins, se apropie şi mai mult de oglindă*) A, da? Dar asta chiar n-are nici o legătură cu ceea ce sunt.
FREUD (*apropiindu-se la rândul său de oglindă*) Credeţi că eu mă recunosc în bătrânul bărbos care mă priveşte în oglindă? M-am obişnuit cu faţa asta, e-adevărat, dar nu mă regăsesc în ea…
NECUNOSCUTUL. Nu vă îndrăgiţi imaginea?
FREUD. Pentru că în oglindă gura se mişcă în faţa gurii mele, iar mâna răspunde mâinii mele, îmi spun: „Ăsta-s eu". Dar „eu" nu e nici această frunte brăzdată, nici aceste sprâncene înspicate şi nici aceste buze pe zi ce trece mai uscate şi mai rigide. Fruntea mea era întinsă şi am avut părul şaten. Dar atunci pot spune acelaşi lucru ca şi dumneavoastră. Eu… eu aş fi putut să nu fiu acel trup.
NECUNOSCUTUL. Cât de straniu este. Descrieţi prin aceste cuvinte ceea ce resimt şi eu de fiecare dată când aleg să mă întrupez. Nu mi-am închipuit niciodată că lucrurile ar putea să stea la fel şi pentru voi, oamenii.
FREUD (*cu privirea lipită de oglindă, privindu-l o vreme pe* ***NECUNOSCUT***) Mă scuzaţi: nu am cum să cred că sunteţi chiar Dumneavoastră.
NECUNOSCUTUL. Ştiu. Nu crezi în Mine. Doctorul Freud este un ateu, un ateu magnific, un ateu care converteşte, un apostol al necredinţei.
FREUD. Dar de ce eu? De ce nu V-aţi dus la un preot sau la un rabin?
NECUNOSCUTUL (*încetişor*) Nimic mai plictisitor decât conversaţia cu un admirator. Şi pe urmă…
FREUD. Şi pe urmă?
NECUNOSCUTUL. Nu sunt deloc sigur că un preot M-ar fi putut recunoaşte mai bine decât dumneavoastră. Oamenii de genul ăsta s-au obişnuit pînă-ntr-atât să vorbească în numele Meu, să acţioneze pentru Mine, să sfătuiască în locul Meu… încât am impresia că i-aş jena.
Se aud zgomote de cizmă şi strigăte pe stradă.
FREUD. De ce eu? (*După un răstimp*) Ca să mă convertiţi?
NECUNOSCUTUL (*râzând*) Ce orgoliu! Nu. E prea târziu. În câteva luni o să-ţi publici cartea: *Moise şi monoteismul* … Nu te-am convertit.
FREUD. Dar Vă văd.
NECUNOSCUTUL. Vezi doar un om – şi nimic altceva.
FREUD. Aţi apărut dintr-odată.
NECUNOSCUTUL. Am izbutit să intru pe fereastră.
FREUD. Ştiţi, prin urmare, că Gestapo-ul mi-a luat-o pe Anna.
NECUNOSCUTUL. Toată clădirea ştie.
FREUD. Vă ţineţi de glume. Cum aţi putea să-mi povestiţi ceea ce am trăit când aveam cinci ani?
NECUNOSCUTUL. Te crezi chiar aşa de unic? Sunt oameni care au puterea de a povesti istorii pe care fiecare le crede ale sale: aceştia sunt scriitorii. Poate că nu sunt Dumnezeu, ci doar un bun scriitor?… Dar fără îndoială că nu eşti singurul omuleţ care, într-o bună zi, a rămas crăcănat pe dalele pătrate din bucătărie, conştient că există.
FREUD (*respingând toate aceste obiecţii, într-un acces de proastă dispoziţie*) Ştiu de unde mi se trage!
NECUNOSCUTUL (*apropiindu-se într-un fel neliniştitor*) Cât de ciudat, bunul meu Freud, s-ar spune că dintr-odată ai vrea să crezi… să te hrăneşti din certitudine… (*Brusc*) Ce vârstă aveai cînd a murit?
FREUD. Cine?
NECUNOSCUTUL. Tatăl tău!
FREUD. Patruzeci de ani.
NECUNOSCUTUL. Nu te mai preface că nu pricepi: câţi ani aveai atunci când a murit în mintea ta?
FREUD (*neavând nici un chef să răspundă*) A trecut atâta vreme…
NECUNOSCUTUL. Hai să vedem, trebuie să fi avut cam treisprezece ani, treisprezece ani din această viaţă, când ţi-ai dat seama că tatăl dumneavoastră se putea înşela, că înşelându-se se încăpăţâna în greşeală şi că ceea ce ai crezut că este autoritatea celui drept nu era decât falsa credinţă a ignorantului. Şi ai constatat că avea slăbiciuni, că putea să fie timid, să se îndoiască de acţiunile lui, să se teamă de vecini, de nevastă-sa… Şi ţi-ai dat seama că

principiile sale nu erau „acele” principii veşnice precum soarele de dincolo de nori, ci pur şi simplu principiile lui personale, aidoma unor pantofi scâlciaţi, simple principii printre alte principii, simple fraze pe care se încăpăţâna să le repete, ca şi cum tocirea lor prin nesfârşită sporovăială ar fi putut să le confere fermitatea adevărului. Şi ai început să-ţi dai seama că îmbătrânea, că braţele i se moleşeau, că pielea i se închidea la culoare, că spinarea i se încovoia şi că până şi gândirea începuse să-i funcţioneze pe dibuite. Pe scurt, a existat o zi în care ai aflat că tatăl tău nu e altceva decât un om.
FREUD. În acea zi am crescut.
NECUNOSCUTUL. Într-adevăr? În ziua aceea, mai copil decât un copil, te-ai întors spre Dumnezeu. Ai vrut să crezi, Freud, dintr-o iubire dezamăgită. Ai vrut să-l înlocuieşti pe tatăl tău natural printr-un tată supranatural. L-ai înălţat până la nori.
FREUD. Dar…
NECUNOSCUTUL. Să nu susţii acum contrariul, pentru că asta ai povestit tu însuţi în toate cărţile. Tatăl pământesc fiind mort, l-ai proiectat în cer. Aceasta e originea ideii de Dumnezeu în opinia ta: omul îl croieşte pe Dumnezeu pentru că simte o nevoie irepresibilă de a crede în El. O invenţie a oamenilor. Nevoia creează obiectul. (*Cu ton ridicat*) Aşadar, aş fi doar satisfacerea unei nevoi, o halucinaţie?! (*Strigând*) Nu-i aşa?
FREUD (*cu voce stinsă*) Da, cam aşa.
NECUNOSCUTUL. Atunci, dacă ai dreptate, Freud, înseamnă că visezi chiar în momentul ăsta. Atât şi nimic mai mult. Eu nu sunt decât o fantasmă! (*Se aude o busculadă în imobil, soldaţi care strigă*) În seara asta, pentru că eşti bătrân, pentru că ţi-au luat fiica, pentru că te vânează, eşti din nou mic şi ai avea nevoie de un tată. Şi-atunci îl transformi în părinte pe cel dintâi necunoscut care pătrunde în cameră într-un mod misterios şi uiţi tot ce ai denunţat şi ai crezut o viaţă.
Zgomotele se apropie.
FREUD. Niciodată un om nu mi-a spus ceea ce mi-aţi spus Dumneavoastră adineaori, sub hipnoză.
Chiar atunci se aud bătăi ferme în uşă. ***FREUD*** *îl priveşte pe* ***NECUNOSCUT*** *îngrozit, ca şi cum i-ar cere să-i explice ce se întâmplă*.
NECUNOSCUTUL (*şoptind*) Ei, de ce nu răspuneţi?
NECUNOSCUTUL *se grăbeşte în spatele draperiei.*
În aceeaşi clipă apare ***NAZISTUL***.
SCENA 5
NAZISTUL *intră privind în jur cu suspiciune*.
NAZISTUL. N-aţi răspuns prea repede. (*Face semn soldaţilor din anticameră*) Continuaţi.
FREUD. Unde e fiica mea?
NAZISTUL (*inspectând camera*) La Gestapo.
FREUD. N-o eliberaţi?
NAZISTUL. O să vedem. Deocamdată ne mai distrăm puţin cu ea. E foarte atrăgătoare. (*Brusc*) Eraţi singur?
FREUD (*jenat*) Nu se vede?
NAZISTUL (*trecând în faţa biroului*) A, uite că v-aţi scos documentele… (*Înhaţă hârtia şi o priveşte*) Hai, fiţi înţelept, faceţi bine şi semnaţi.
FREUD (*întorcându-şi capul*) Şi fata mea?
NAZISTUL (*insistă, fluturându-i hârtia sub nas*) Fiţi fără grijă, v-o înapoiem dacă vă hotărâţi să plecaţi… Nu vom pierde ocazia să ne debarasăm de câţiva evrei.
FREUD. Mi-o veţi înapoi… intactă?
NAZISTUL (*râs gros*) De ce mă întrebaţi asta? Mai speraţi să o măritaţi? (*Se opreşte în faţa bibliotecii şi încetează să râdă*) E ciudat, dar cred că-i miros pe evrei fără să-i văd, parcă am un fler special.
FREUD. Chiar aşa? M-aţi mirosit şi pe mine?
NAZISTUL (*râzînd*) Da, da!
FREUD. Şi a ce miros?
NAZISTUL (*cu simplitate*) Nu dumneavoastră mirosiţi, detectez eu un miros atunci când vă aflaţi în preajma mea.
FREUD. Dar ce anume simţiţi?
NAZISTUL. Căcatul.
FREUD (*extrem de şocat*) Pardon?
NAZISTUL. E simplu, întotdeauna mi s-a întâmplat asta. Când mă simt rău, când am o stare proastă, când îmi spun că sunt lefter şi că asta nu se va rezolva mâine, când îmi zic că nici o

femeie n-o să mă mai dorească, e suficient să mă întorc şi... mereu descopăr un evreu care mă priveşte. Jidanul mă face să mă simt de rahat. Întotdeauna se întâmplă aşa. Chiar acum, când mă aflu la dumneavoastră, când privesc toate aceste tablouri, tapiserii, biroul, cărţile, mie, care n-am citit niciodată, îmi vine să mă sufoc: ştiu că sunt în preajma unui evreu.
FREUD. Ce ciudat! Eu, cînd mă descopăr mediocru, nu mă gândesc decât la mine.
NAZISTUL. E normal, sunteţi evreu. (*Insistând*) Am un fler special, puteţi să mă credeţi, am nasul format.
Brusc, ***NAZISTUL*** *scoate din buzunar un dosar. Acolo e pricina vizitei sale*.
NAZISTUL. Ce-i asta?
FREUD *nu răspunde. E clar că se simte jenat de existenţa acelui document*.
NAZISTUL. Mi se pare ciudat că nu săriţi în sus de bucurie… De ce nu vă neliniştiţi că l-aţi pierdut?… E ceva util, e un testament… Mai ales la vârsta dumenavoastră… totul este posibil…
FREUD. Unde doriţi să ajungeţi?
NAZISTUL. Acolo unde sunt. Citesc în testamentul dumneavoastră că aveţi conturi bancare în străinătate. Nu-i deloc în regulă, trebuia să ne fi spus.
FREUD (*încet*) M-aţi întrebat despre asta?
NAZISTUL. E un gest antinaţional să ascunzi bani… Furaţi Statul… Nu v-aţi gândit să repatriaţi aceşti bani?
FREUD. Economiile astea sunt pentru copiii mei…
NAZISTUL. Da, aveţi dreptate! Poate că tocmai fiica dumenavoastră o să aibă nevoie de aceşti bani acolo unde se află… Poate că ei ar putea să-i îndulcească interogatoriul… cine ştie? (*Cu perversitate*) Doar eu ştiu de conţinutul acestui testament. N-o să dea deloc bine când mă voi întoarce la Gestapo şi le voi arăta acest document. Dimpotrivă, vor fi reacţii negative. Cu consecinţe proaste pentru dumneavoastră. Şi pentru fată.
FREUD (*bătând în retragere*) Ce doriţi să fac?
NAZISTUL. E, mai întâi să reflectaţi… Căci la asta vă pricepeţi bine, profesore… (*Arată testamentul cu o mână, iar cu cealaltă declaraţia nesemnată de* ***FREUD***) Mă tem ca nu cumva testamentul să anuleze eventualul paşaport de liberă trecere.
Se întoarce către uşă şi strigă la soldaţii de pe culoar.
NAZISTUL. Nu-i nimeni aici. Poate la etajul superior.
FREUD (*spontan*) Dar ce se petrece? Căutaţi pe cineva?
NAZISTUL. Păi, n-aţi văzut pe nimeni, nu?… (*Se opreşte în pragul uşii*) Ar fi bine să vă gândiţi şi să căutaţi o soluţie. În ceea ce mă priveşte, e vorba despre o afacere care ar trebui să rămână între noi… Sper că m-aţi înţeles. (*Surâzînd demonstrativ*) O să mai trec pe-aici.
NAZISTUL *părăseşte încăperea*.
SCENA 6
NECUNOSCUTUL *iese de după draperii. Priveşte undeva departe, de parcă ar fi avut o viziune*.
NECUNOSCUTUL. Omul ăsta minte.
FREUD (*încă tulburat*) Din păcate, are dreptate. Am nişte conturi în străinătate.
NECUNOSCUTUL. Cât o priveşte pe Anna, minte cu neruşinare. Nu o interoghează deloc.
FREUD (*dintr-o dată, şi mai neliniştit*) Anna! Ce-i fac oare?
NECUNOSCUTUL (*precizându-şi viziunea*) E la Gestapo, la Hotelul Metropol. Se află pe un culoar, unde aşteaptă.
FREUD. Asta-i bine.
NECUNOSCUTUL. Nu, nu e bine. Ea ştie că dacă rămâne pe coridor fără să fie interogată, riscă să fie adunată laolaltă cu ceilalţi evrei şi deportată într-un lagăr… Unde va fi ucisă.
FREUD *scoate un ţipăt de fiară şi se precipită asupra* ***NECUNOSCUTULUI****, trăgându-l de pulpana hainei*.
FREUD. Vă implor, faceţi ceva!
NECUNOSCUTUL. E necesar ca ea să fie interogată.
FREUD. Interveniţi! Cât mai repede!
NECUNOSCUTUL *îl respinge cu calm, continuând să descrie ceea ce vede*.
NECUNOSCUTUL. Anna caută ceva în buzunar, nu văd prea bine ce… poate o fiolă…
FREUD *se aşează dintr-odată pe un jilţ*.
FREUD (*egal*) Ştiu despre ce-i vorba. Are la ea veronal. L-a cerut lui Schur, medicul meu personal. Voia să ne sinucidem împreună.
NECUNOSCUTUL (*pentru o clipă distras de la viziunea sa*) Ea v-a propus asta?
FREUD. Da.
NECUNOSCUTUL (*cu aceeaşi atitudine*) Şi ce i-aţi răspuns?

FREUD. Că exact asta aşteaptă naziştii de la noi, aşa c-ar fi bine să le înşelăm aşteptările.
NECUNOSCUTUL *(cuprins din nou de viziunea lui)* Pentru moment, ea doar strânge în palmă flaconul cu otravă, se asigură că îl mai are. Iar acum îşi apropie antebraţul de gură şi… (*Izbucneşte în râs*)
FREUD. Şi ce face, pentru Dumnezeu?
NECUNOSCUTUL (*râzând încă*) Îşi muşcă braţul până la sânge… Da, asta face… A şi început să sângereze!
FREUD (*înnebunit de nelinişte*) Dar ce i se întâmplă?
NECUNOSCUTUL *se desprinde subit de sub fascinaţia viziunii sale, ca un aparat scos din priză*.
NECUNOSCUTUL. Va fi bine. Lucrurile îşi vor urma cursul.
FREUD. Ce-i asta? Vă implor, nu vă opriţi, continuaţi!
NECUNOSCUTUL (*vorbind repede*) Naziştii se apropie în fugă. Anna şi-a atins scopul: a atras atenţia asupra sa. O vor interoga. Bestiile sunt gata să ucidă mii de fiinţe omeneşti, dar vor acorda întotdeauna ajutor unei femei care sângerează dintr-o rană minusculă. Nu te îngrijora: ai o fată deşteaptă, doctore Freud…
FREUD *este însă prea zguduit de evocarea* ***NECUNOSCUTULUI***.
FREUD. Cred… cred că trebuie să vă acord credit.
NECUNOSCUTUL *clatină afirmativ din cap. Se apropie surâzând de* ***FREUD****, îi apucă mâinile, i le strînge, încercând să-l calmeze. Îi întinde un stilou şi documentul de liberă-trecere, pentru a-l semna.*
NECUNOSCUTUL. Cinci sute de sinucideri la Viena. Şi asta într-o singură lună. Cei mai mulţi sunt evrei.
FREUD. De unde ştiţi?
NECUNOSCUTUL. Citesc jurnalele. Ca să dezmintă, autorităţile naziste au publicat o fiţuică în care afirmă că e vorba de zvonuri exagerate, în realitate fiind abia patru sute optzeci şi şapte de sinucigaşi. Să recunoaştem, băieţii ăştia sunt stăpâniţi de demonul exactităţii.
Se aud din nou paşi în vestibul. ***NAZISTUL*** *e pe punctul de a-şi urla încă o data ordinele*.
FREUD (*îngrozit*) Vine iar! Ce-o să-i spun acum? Dacă accept, rămânem fără nici un ban!
NECUNOSCUTUL. Inversează situaţia.
FREUD. Cum să fac asta?
NECUNOSCUTUL *ia o fotografie de pe birou şi i-o întinde lui* ***FREUD***.
NECUNOSCUTUL. Cu asta.
FREUD. Cu poza asta? La ce-mi serveşte? Vă rog să rămâneţi alături de mine!
NECUNOSCUTUL. Hai, doctore, fără copilării. Ar trebui să ai încredere acum.
FREUD. Vă rog, nu plecaţi! Vorbiţi-i dumneavoastră!
NECUNOSCUTUL. Mi se pare ridicol! Oricum, nu poate să mă vadă. În seara asta nu sunt vizibil decât pentru tine.
SCENA 7
NAZISTUL *a intrat în încăpere.* ***NECUNOSCUTUL*** *a sărit în spatele draperiei.* ***FREUD*** *încă mai ţine prosteşte în mână fotografia pe care i-a înmânat-o* ***NECUNOSCUTUL****.*
NAZISTUL. Aşadar, profesore Freud, v-aţi gândit la afacerea noastră?
FREUD. Să ştii că m-am gândit. (*Caută să tragă de timp plimbându-se prin cameră*) Da, mă gândeam… (*Îşi adună toate puterile*) Întâmplător, am dat peste fotografia asta (*i-o aşează sub ochi*) şi îmi spuneam…
NAZISTUL (*fără să se uite*) Cum o să-mi parvină banii?
FREUD (*hotărându-se asupra tacticii*) Ajung şi la asta, nici o grijă… Cum vă spuneam, am regăsit acest portret şi, privindu-l, m-am gândit încă o dată la ceea ce îmi spuneaţi, despre nasul fin cu care îi mirosiţi imediat pe evrei. Nasul, nu-i aşa? Ei, dar e ciudat, pentru că… îmi spuneam… ah, nu… cred că mă înşel…
NAZISTUL. Ce tot spuneţi acolo?
FREUD. A, mă gândeam doar … nasul ăsta…
NAZISTUL (*deja neliniştit*) Nu pricep…
FREUD. Nasul dumneavoastră. Îmi aminteşte, trăsătură cu trăsătură, nară cu nară, de nasul unchiului meu Simon, care era rabin. (***NAZISTUL****, instinctiv, îşi acoperă nasul cu mâna*) Fireşte, nu sunt un maestru al fizionomiilor, dar aici, într-adevăr… e mai mult decât un simplu aer de familie… este… Să observăm că eu am nasul mult mai drept, mai puţin coroiat decât dumneavoastră… Dar eu sunt evreul! Deşi n-am fost niciodată văzut la sinagogă… Dar eu sunt evreul! Să ne amintim că n-am fost deloc priceput în a face bani… Oricum, e ciudat…. Chiar nu vi s-a vorbit niciodată despre forma nasului dumneavoastră?

NAZISTUL (*dând înapoi*) Trebuie să plec.
FREUD. Aţi avut printre părinţii dumneavoastră…
NAZISTUL. Chiar trebuie să plec.
FREUD. Natural că aveţi dreptul să-i vânaţi pe evrei. Să-i obligaţi să aleagă lagărul! Să-i exterminaţi! Şi asta pentru că evreii sunt periculoşi în virtutea faptului că nu putem şti niciodată sigur dacă nu şi-au amestecat sângele cu al celorlalţi! (*Revenind la subiect*) Parcă doreaţi să discutăm despre fondurile pe care le deţin în străinătate?
NAZISTUL (*pricepând şantajul*) Este inutil.
FREUD. Hai la superiorii dumneavoastră. Mi-ar face plăcere să vorbesc cu ei…. despre aceşti bani…. dacă tot nu le-aţi semnalat existenţa testamentului meu… despre aceste biete ipoteze asupra asemănărilor fizice… o să glumim…
NAZISTUL. E de prisos. Adevărul e că nu ştiu absolut nimic despre testamentul dumneavoastră…
FREUD. Şi fiica mea? Când îi daţi drumul?
NAZISTUL (*înţelegând că e şantajat*) În curând.
FREUD (*cu un zâmbet în aparenţă umil*) Foarte curând?
NAZISTUL. E posibil. Dar dumneavoastră când veţi pleca din Viena?
FREUD (*cu acelaşi zâmbet*) Foarte curând.
NAZISTUL. Bună seara.
FREUD. Bună seara. (*În clipa în care **NAZISTUL** se pregăteşte să părăsească încăperea*) A, domnule gestapovist, acum îmi dau seama ce este evreiesc la mine şi la dumneavoastră nu. Peste câteva zile eu şi soţia mea, împreună cu copiii, vom fi pe drumul exodului, cu valize şi boccele. Vom fi alungaţi. Aşa pătimeşte un evreu.
NAZISTUL (*ieşind*) Bună seara.
***NAZISTUL** pleacă, iar **FREUD** nu se poate stăpâni să nu aplaude de bucurie: a obţinut o victorie. Se îndreaptă către draperia în spatele căreia e ascuns **NECUNOSCUTUL** ca să se bucure laolaltă cu acesta. Dar **NAZISTUL** apare subit în pragul uşii, căci şi-a amintit, în ciuda tulburării, de ce anume l-a căutat pe **FREUD**.*
NAZISTUL. Şi chiar n-aţi văzut pe nimeni?
FREUD (*surprins, dar negând din reflex*) Pe nimeni.
NAZISTUL (*satisfăcut*) Foarte bine.
FREUD. Pe cine ar fi trebuit să zăresc?
NAZISTUL (*retrăgându-se*) Ce să vă mai spun, dacă tot n-aţi văzut pe nimeni…
FREUD (*grăbindu-se spre **NAZIST**, poate prea autoritar*) Pe cine ar fi trebuit să văd?
NAZISTUL. E vorba de un bărbat care a evadat. Se pare că a intrat într-unul din imobilele de pe Berggasse. Îl căutăm de mai bine de o oră.
FREUD (*precipitat, plin de angoasă*) Aici nu e.
NAZISTUL. Vă cred pe cuvânt. Bună seara. (*Se pregăteşte din nou să plece*)
FREUD. Despre cine este vorba? De unde spuneţi c-a evadat? Din închisoare?
NAZISTUL. De la azil. E un nebun. Unii pretind că l-au văzut cum s-a apropiat de imobilul în care locuiţi. De aceea am controlat la toate etajele.
FREUD. Şi ce fel de nebun este? Un isteric? Un angoasat? Un obsedat?
NAZISTUL (*cu o anume siguranţă profesională*) Un smintit. (*După un răgaz*) Dar nu e periculos. Cred că e unul dintre aceia care povestesc legende, îi ştiţi prea bine, indivizi care se dau drept Goethe ori Napoleon…
FREUD (*plin de angoasă*) Un mitoman!
NAZISTUL. La revedere, doctore. Şi să închideţi bine fereastra şi uşa, în cazul în care…
***NAZISTUL** iese din încăpere.*
SCENA 8
***FREUD**, prăbuşit, prea decepţionat că şi-a pierdut atât de rapid noua lui credinţă, nici nu se mişcă.*
***NECUNOSCUTUL** apare încetişor de după draperiile duble şi se duce să închidă fereastra. Apoi se întoarce şi se înclină în faţa lui **FREUD**.*
NECUNOSCUTUL. Walter Oberseit.
FREUD (*cu glas egal*) Poftim?
NECUNOSCUTUL. Walter Oberseit. E numele omului dat în urmărire.
FREUD. Adică numele dumneavoastră.
***NECUNOSCUTUL** nu dă semne că ar dori să dezmintă. Ceva mai târziu*.
NECUNOSCUTUL. Walter Oberseit. Un sărman care a fost închis într-o pivniţă în primii doisprezece ani de viaţă. Acolo a crescut. Când a fost eliberat, nu văzuse niciodată lumina

zilei, nu ascultase o voce omenească. Era familiarizat exclusiv cu bezna. A rămas într-o stare de prostraţie vreme de câteva luni. S-a spus despre el că ar fi imbecil. Apoi, după ce l-au învăţat să vorbească, a început să inventeze poveşti, să imagineze povestiri în care devenea eroul principal, ca şi cum ar fi încercat cu disperare să recupereze viaţa pe care o pierduse. Atunci s-a spus despre el că ar fi mitoman. (***FREUD*** *suferă atât de intens, încât îşi acoperă urechile a refuz*) Nimeni nu se aplecase vreodată asupra leagănului său de copil ca să-i ureze noroc, strălucire sau cele mai frumoase iubiri. Nebunii sunt întotdeauna copii la care nimeni nu a visat. (*După un timp*) Mă simt foarte apropiat de el.
FREUD (*încetişor*) E straniu, m-aţi făcut să mă simt mai uşurat, chiar împotriva voinţei mele. (***FREUD*** *se apropie de fereastră şi o deschide*) Chiar mă simt eliberat de durere, ca şi cum mi s-ar fi luat o greutate de pe suflet…
NECUNOSCUTUL. Era îndoiala.
FREUD (*în faţa ferestrei deschise*) Lumea e bolnavă astă seară. (*În depărtare se aud cântecele naziştilor*) Împrăştie în aer cântecele urii. Mi-au răpit fiica. Iar un nefericit intră la mine în casă şi eu, pentru prima oară în viaţă, nu vreau să-l analizez… (*Se întoarce spre* ***NECUNOSCUT***) Nu, n-o să vă tratez. Nici în seara asta, nici mâine. Nu mai cred în puterea psihanalizei. Oricum, nu în lumea de-acum… (*Pentru el însuşi*) Merită să salvez un canar când tot oraşul e în flăcări? Cum aş mai putea să cred în eficienţa curei analitice? Nu e ridicol să încerci să vindeci un om atunci când întreaga lume a înnebunit?… (*După o scurtă pauză*) E adevărat că nu v-a iubit nimeni?
NECUNOSCUTUL (*dintr-odată emoţionat*) Iubit cu adevărat? Zău că nu ştiu.
FREUD (*fără să se întoarcă*) Fără iubire, nu ne rămâne decât singurătatea. (***NECUNOSCUTUL***, *cutremurat, pare incapabil să răspundă*) Dacă nu le-aş fi iubit pe Anna şi pe Martha, soţia mea, dacă nu mi-aş fi iubit fii, aş mai fi fost în stare să trăiesc?
NECUNOSCUTUL. Dar în dragostea pe care le-aţi purtat-o există şi iubirea lor, pe care v-au dăruit-o la rândul lor…
FREUD. E perfect adevărat.
NECUNOSCUTUL. …în timp ce dacă aţi fi singurul care iubeşte, cu totul singur…
FREUD (*se întoarce şi apucă stângaci mâna* ***NECUNOSCUTULUI***) Nu vă port pică pentru că m-aţi minţit. În seara asta, vă rog să mă înţelegeţi, nu pot decât s-o aştept pe micuţa mea Anna. Atât. Dar puteţi reveni mâine. O să… o să vorbim. Nu ştiu dacă… dacă o să fiu în stare să vă acord dragostea mea… dar o să vă tratez, o să încerc să vă vindec, ceea ce este o altă formă de iubire… (*Luând categoric o hotărâre*) Promit să mă ocup de dumneavoastră.
NECUNOSCUTUL *păstrează mâna lui* ***FREUD*** *în mâinile sale, iar* ***FREUD****, deşi foarte pudibond, nu găseşte puterea să-i refuze această formă de intimitate*.
FREUD. Vedeţi, aici nu suntem decât noi, doi bărbaţi... şi suferinţa… Uite de ce Dumnezeu nu poate să existe… Cerul e doar un acoperiş gol deasupra suferinţei oamenilor…
NECUNOSCUTUL. Chiar credeţi asta?
FREUD. Raţiunea a izgonit fantomele… De-acum încolo nu vor mai fi sfinţi, ci doar medici. Omul are datoria să se îngrijească de aproapele lui. *(Pauză)* Promit să vă analizez.
NECUNOSCUTUL (*pe un ton confidenţial*) Spuneţi-mi, ceva mai înainte, chiar aţi crezut că aş fi… (*Arătând spre cer*) El?
FREUD (*ruşinos*) E, mi-am cam pierdut capul.
NECUNOSCUTUL (*amuzat*) Dar acum v-aţi revenit, nu-i aşa? (*Semn afirmativ din partea lui* ***FREUD***) Vi se pare mai uşor de acceptat varianta Walter Oberseit decât cea referitoare la Dumnezeu?
FREUD. Dragă domnule Oberseit, după cum vedeţi şi singur, eu sunt un om în vârstă. Mi-am petrecut întreaga viaţă încercând să apăr inteligenţa contra prostiei, încercând să vindec, să lupt împotriva oamenilor răi ca să-i apăr pe cei slabi. Şi am făcut-o fără odihnă, fără să-mi trag vreodată sufletul şi până la urmă cu ce m-am ales? În unele zile, gura îmi pute atât de îngrozitor datorită cancerului de care sufăr încât nici Toby, căţeluşul meu, nu îndrăzneşte să se apropie de mine, privindu-mă speriat din celălalt capăt al camerei… Mi-am dorit întotdeauna o moarte seacă, scurtă. În schimb, am primit dreptul să agonizez. De mii de ori mi-a venit să murmur numele lui Dumnezeu, de mii de ori mi-am dorit să beau din mierea consolării divine, de mii de ori am năzuit ca faptul credinţei în Dumnezeu să-mi dea curajul de a suferi şi de a putea să păşesc în moarte cu demnitate. Dar m-am stăpânit întotdeauna. Era prea simplă o asemenea soluţie. Totuşi, ceva mai devreme am avut slăbiciunea să cedez, căci frica era cea care gândea în locul meu.
NECUNOSCUTUL. Aţi fost obligat să cedaţi.
FREUD. Oricum, iau suficiente droguri, nu-mi mai trebuia şi drogul credinţei.

NECUNOSCUTUL. De ce nu şi acesta?
FREUD. Pentru că nu-mi place ca spiritul să fie anesteziat.
NECUNOSCUTUL. Dar dacă spiritul dumneavoastră are nevoie de aşa ceva…
FREUD. Animalul din mine vrea să creadă, nu spiritul meu. Trupul vrea să creadă, căci s-a săturat să mai tremure scuturat de angoasă. E o dorinţă de fiară încolţită, e privirea căprioarei hăituite care mai caută o cale de salvare… Dumnezeu e un strigăt, o revoltă a cărnii!
NECUNOSCUTUL. Nu înţeleg, refuzaţi să credeţi pentru că lucrul acesta v-ar face bine!?
FREUD (*cu violenţă*) Nu cred în Dumnezeu pentru că totul în mine e pregătit să creadă! Nu cred în Dumnezeu pentru că mi-aş dori să cred! Nu cred în Dumnezeu pentru că aş fi foarte fericit dacă aş face-o!
NECUNOSCUTUL (*mereu pus un pic pe glumă*) În sfârşit, doctore, dacă această dorinţă există, de ce o refulaţi? De ce vă cenzuraţi? Dacă e să mă gândesc la lucrările dumenavoastră de psihanaliză…
FREUD. E o dorinţă primejdioasă!
NECUNOSCUTUL. Pentru cine?
FREUD. Pentru adevăr… Nu pot să mă las păcălit de o iluzie.
NECUNOSCUTUL. Adevărul mi separe o amantă prea severă.
FREUD. Şi exigentă…
NECUNOSCUTUL. Şi nesatisfăcătoare!
FREUD. Nemulţumirea nu este indicatorul adevărului. (*Explicând, cu privirea pierdută*) Omul se găseşte într-o subterană întunecoasă, domnule Oberseit. Drept lumină, nu are decât torţa pe care şi-a confecţionat-o din fâşii de ţesătură pe care a prelins puţin ulei. Ştie că flacăra n-o să dureze la nesfârşit. Într-o asemenea împrejurare, credinciosul îşi face drum înainte gândind că trebuie să existe o uşă la capătul tunelului. Şi că dincolo de ea este lumina soarelui… Ateul ştie că nu există uşă, că nu e altă lumină în afara celei pe care i-o oferă torţa lui, că nu există alt capăt al tunelului decât cel al propriei vieţi… Şi atunci, în mod necesar, i se face şi mai rău când se loveşte de peretele subteranei… devine şi mai pustiu când îi moare un copil… i se pare şi mai dificil să se poarte normal, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat… dar continuă să o facă! E convins că bezna e teribilă, nemiloasă… dar continuă să înainteze. Şi durerea devine mai acută, frica şi mai apăsătoare, moartea aproape că îl blochează prin definitivul ei… iar viaţa nu-i apare decât ca o boală mortală…
NECUNOSCUTUL. Ateul de care-mi vorbiţi nu-i altceva decât un biet om disperat.
FREUD. Cunosc şi celălalt nume al disperării: curajul. Ateul nu mai are iluzii, le-a preschimbat pe toate în curaj.
NECUNOSCUTUL. Şi ce câştigă?
FREUD. Demnitatea.
Pauză. ***NECUNOSCUTUL*** *se apropie de* ***FREUD****. Pare afectuos, sincer*.
NECUNOSCUTUL. Eşti prea îndrăgostit de curajul tău.
FREUD. Nu mă mai tutuiţi. *(Pauză)*
NECUNOSCUTUL. Nu-mi doriţi prezenţa?
FREUD. Vreau să alung tot ce mai este sensibilitate în mine, ca fiu liber să urăsc.
NECUNOSCUTUL *îi apucă din nou mâinile*.
NECUNOSCUTUL. Mulţumesc. (*Trec câteva clipe*) M-aţi dorit aici în măsura în care am apărut abia acum, în aceste clipe. Dar chiar dacă v-aş fi apărut mai devreme, lucrul acesta n-ar fi schimbat nimic. Aţi fi avut aceeaşi viaţă, doctore Freud. Demnă, frumoasă, generoasă…
FREUD (*istovit*) Walter Oberseit, încetaţi să vă mai daţi drept Dumnezeu. Ceea ce este sănătos în sufletul dumneavoastră ştie prea bine că e o pretenţie falsă. (*Îşi eliberează mâinile*)
NECUNOSCUTUL (*recapitulând cu un zâmbet*) Prin urmare, nu credeţi în Dumnezeu, ci în Walter Oberseit. (*Face o reverenţă*) E flatant pentru acesta. (*Se amuză*) Dar ce anume vă dovedeşte că Walter Oberseit există?
FREUD (*fără să surâdă*) Am obosit.
NECUNOSCUTUL. Nu, nu e oboseala, vă gândiţi permanent la Anna. Mi s-ar părea înduioşător, dacă n-ar fi puţin vexant...
FREUD (*într-o clipă de mânie*) Oricum, ar cădea mai bine pentru dumneavoastră, în această seară, să fiţi ceea ce sunteţi... un impostor... pentru că dacă aţi fi fost Dumnezeu...
NECUNOSCUTUL (*foarte interesat*) Da, atunci…?
FREUD (*ridicându-se*) Dacă aţi fi fost Dumnezeu, aţi fi... ales un sărman zdrenţăros… Da, dacă Dumnezeu ar exista… şi s-ar afla aici, în faţa mea!…

NECUNOSCUTUL. Dacă Dumnezeu ar exista?
FREUD. Faţă de dumneavoastră nu simt mânie, nu… Dar faţă de Dumnezeu, dacă ar ieşi din acest neant în care l-am alungat…
NECUNOSCUTUL. Dacă l-aţi avea pe Dumnezeu în faţa dumneavoastră, da, ce-aţi face?
FREUD. Dacă Dumnezeu mi-ar ieşi în faţă, i-aş cere socoteală. L-aş întreba…
(Din ce în ce mai mânios, se ridică brusc în picioare)
NECUNOSCUTUL (*încurajându-l*) L-aţi întreba?
FREUD. I-aş spune… (*Vehemenţa îl cuprinde în cele din urmă*) să se uite dracului o dată pe fereastră, să caşte ochii la ce se întâmplă pe lume! Dumnezeu ştie că răul aleargă pe stradă în cizme de piele şi diagonale de fier, la Berlin, la Viena şi curând în toată Europa? Dumnezeu ştie că ura are de-acum înainte propriul ei partid, în care toate urile particulare sînt reprezentate: ura contra evreului, a ţiganului, ura împotriva efeminaţilor, ura contra oponenţilor?
NECUNOSCUTUL (*ca pentru el însuşi*) Ar putea să ignore aşa ceva?
FREUD. Şi nici măcar nu era nevoie ca răul să devină spectaculos, să folosească arme şi să se scalde în sânge, căci am văzut întotdeauna şi pretutindeni acest rău, încă din ziua în care, cu picioarele îndepărtate pe pătratele din bucătărie, L-am chemat pe Dumnezeu într-o lume în care nimeni nu-mi răspundea. (*Apropiindu-se de **NECUNOSCUT**)* Dacă L-aş avea în faţa mea pe Dumnezeu, iată de ce L-aş acuza: de promisiune mincinoasă!
NECUNOSCUTUL. De promisiune mincinoasă?
FREUD. Răul înseamnă promisiunea neţinută. (*Gândeşte în continuare*) Ce este moartea dacă nu promisiunea vieţii care se scurge, acolo, în sângele meu, sub pielea mea şi care nu a fost ţinută? Căci atunci când mă pipăi sau când dau frâu liber acestei beţii mentale, fericirea pare să existe şi încetez să mă mai cred muritor: moartea nu e nicăieri, nici în pieptul meu, nici în cap, nu o simt deloc, dar ştiu că totuşi există, că va veni, chiar dacă e o presupunere abstractă. Aş fi ştiut oare că voi pieri dacă nu mi s-ar fi vorbit despre asta? Moartea loveşte întotdeauna pe la spate. Cât mă priveşte, pornisem pe un cu totul alt drum, căci mă credeam nemuritor. Rău, în moarte, nu este neantul, ci promisiunea vieţii eterne, făgăduială care este încălcată. Ruşine Lui Dumnezeu! Şi ce este durerea dacă nu integritatea corporală dezminţită? Un corp făcut ca să alerge şi să se bucure, un corp întreg, unitar şi iată-l dintr-o dată vulnerabil, amputat, înfrânt. A fost escrocat. Nu, durerea nu se trăieşte în carne, căci orice rană e mai întîi o rană în suflet. Ea este promisiunea ce n-a fost ţinută. Ruşine Lui Dumnezeu!
Şi răul moral, răul pe care şi-l fac oamenii unii altora, nu e tocmai pacea întreruptă? Sau promisiunea care ne-a fost făcută prin căldura resimţită de căpşorul nostru înveştmântat între ţâţele mamei, sau tandreţea unei voci dulci care ne vorbea de departe, din gâtlej, încă pe vremea când nu puteam înţelege cuvintele, sau această înţelegere făcută cu întreg universul cunoscut, la început, atunci când universul se rezuma la două mâini drăgăstoase ce ne ofereau biberonul, somnul, mângâierile, unde s-au petrecut oare toate acestea? De ce atunci acest război? Promisiune încălcată! Ruşine Lui Dumnezeu!
Însă răul cel mai grav, da, culmea subtilă a răului, ceea ce o întreagă existenţă nu poate să consoleze, e tocmai acest spirit mărginit, limitat, pe care însăşi inteligenţa l-a transformat în imbecilitate. S-ar părea că Dumnezeu ne-a dat un spirit unic tocmai ca noi să-i atingem limitele; setea, fără băutură ca s-o astâmpere. Se crede c-o să ajungem să înţelegem totul, să cunoaştem totul, ne credem în stare de apropierile cele mai neaşteptate, de construcţiile cele mai subtile şi când colo spiritul ne lasă în pană. Nu, nu vom şti totul. Şi nici nu vom înţelege mare lucru. Poate că o să trăiesc trei sute de mii de ani, precum stelele, dar ele, chiar ajungând să le cunosc numărul, îmi vor rămîne indescifrabile. Şi oricum voi cerceta tot ceea ce fac eu pe acest pământ, cu picioarele înfipte în mocirla terestră! Finitudinea spiritului nostru, iată ultima dintre promisiunile pe care Dumnezeu Le-a încălcat!
Altfel, viaţa ar fi frumoasă, dacă esenţa ei nu ar sta în trădare…
Ar fi uşoară viaţa, dacă n-aş fi crezut că trebuie să fie lungă şi dreaptă şi fericită…
NECUNOSCUTUL. Ai aşteptat prea mult de la viaţă.
FREUD. Ar fi trebuit să fiu mai tembel, ca să nu sper la nimic… Iată, domnule Oberseit, dacă Dumnezeu ar exista, El ar fi un Dumnezeu mincinos. Ar promite ceva şi şi-ar încălca iute făgăduiala! Ar face răul pe lume. Căci răul e tocmai promisiunea încălcată.
NECUNOSCUTUL. Daţi-mi voie să vă explic.
FREUD. Să explici înseamnă să ierţi. Nu am nevoie de explicaţii. Dacă Dumnezeu ar fi fost mulţumit de opera Lui, de lumea noastră, ar fi fost un Dumnezeu caraghios, un Dumnezeu crud, un Dumnezeu făţarnic, un criminal, autorul răului pentru oameni! I-ar fi Lui Însuşi mai

bine să nu existe! În fond, dacă ar exista un Dumnezeu, acesta nu ar putea fi decât diavolul… (***NECUNOSCUTUL*** *pare scuturat de un frison*)
NECUNOSCUTUL. Freud!
FREUD. Walter Oberseit, sunteţi un impostor, un impostor strălucit, dar ar trebui să recunoaşteţi că aţi avut un maestru într-ale imposturii: acesta ar fi Dumnezeu Însuşi.
NECUNOSCUTUL. Deliraţi.
FREUD. Dacă ar fi adevărat că Dumnezeu se află în faţa mea, acum, în această seară, într-un amurg în care lumea plânge şi fiica mea e prizonieră în ghiarele Gestapo-ului, aş prefera să-i spun: „Nu exişti! Dacă eşti atotputernic, înseamnă că eşti rău. Dar dacă nu eşti rău, atunci nu eşti atotputernic. Scelerat sau limitat, nu eşti un Dumnzeu la înălţimea Lui Dumnzeu. Prin urmare, nu există nici o necesitate ca Tu să fii. Atomii, hazardul, şocurile, toate astea sunt suficiente ca să explice un univers atât de nedrept. În fond, Tu nu eşti decât o ipoteză inutilă!"
NECUNOSCUTUL (*cu blândeţe*) La aceste apostrofări Dumnezeu v-ar răspunde neîndoielnic aşa: „Dacă ai putea să vezi, ca Mine, în viitor, pe canavaua anilor ce vor să vină, ai fi şi mai virulent, dar ţi-ai întoarce acuzaţia către adevăratul responsabil." (*Cu ochii strânşi*) Dacă ai vedea mai departe… (*Pe un ton de vizionar visător*)
Secolul acesta va fi unul dintre cele mai ciudate din întreaga istorie a pământului. Va fi numit secolul omului, dar va fi veacul tuturor ciumelor. Ciuma roşie, în Est şi-apoi aici, în Occident, ciuma brună, cea care începe să se împrăştie peste de zidurile Vienei. În curând, ea va acoperi lumea întreagă şi nu va întâlni decât o mică rezistenţă. Vă vânează, doctore Freud? E cazul să vă consideraţi fericit! Ceilalţi, prietenii, discipolii, surorile şi toţii nevinovaţii vor fi ucişi… Cu sutele, cu miile... în falsele săli de duş, în care vor elibera gaz în loc de apă. Şi fraţii lor, ai morţilor, vor fi cei care vor degaja trupurile şi le vor arunca în cuptoare. Şi poate naziştii vor face chiar şi săpun din grăsimea lor… Straniu, nu-i aşa, să te speli la cur cu cei pe care îi urăşti?!
Şi vor mai fi şi alte ciume, dar la originea tuturor acestora se va afla acelaşi virus, cel care vă împiedică acum să credeţi în mine: orgoliul! Niciodată orgoliul omenesc nu va merge atât de departe! Era o vreme când orgoliul omului se mulţumea să-l sfideze pe Dumnezeu. Astăzi, a ajuns să-l înlocuiască. În om există o parte divină. E tocmai cea care îngăduie, de-acum înainte, ca Dumnezeu să fie negat. N-o să vă mulţumiţi cu mai puţin. Aţi tras o concluzie radicală: lumea nu e decât fructul hazardului, o încăpăţânare confuză a moleculelor! Şi în absenţa oricărui stăpân, de-acum înainte doar voi veţi formula legile! Să fii stăpânul!... Niciodată o asemenea nebunie nu va primi o mai mare cinstire ca în acest veac. Stăpânul naturii: şi veţi murdări pământul şi veţi năclăii norii! Stăpânul materiei: şi lumea se va cutremura! Stăpânul politicii: şi veţi dezlănţui totalitarismul! Stăpânul corpului: o să vă temeţi până-ntr-atât de boală şi de moarte încât veţi accepta să subzistaţi indiferent de preţ, anesteziaţi, ca nişte legume în seră! Stăpânul moralei: vă închipuiţi că oamenii sunt cei care inventează legile, aşadar totul are importanţă, deci nimic nu mai contează! Şi-atunci Dumnezeu va fi banul, singurul care supravieţuieşte, lui îi veţi construi temple pretutindeni în oraşe.
La început, o să vă felicitaţi că l-aţi ucis pe Dumnezeu. Căci dacă nimic nu i se mai datorează lui Dumnezeu, totul devine meritul omului. La început, vanitatea nu cunoaşte neliniştea. Vă veţi atribui orice inteligenţă. Nicicând istoria nu va cunoaşte filosofi mai înneguraţi şi totuşi atât de fericiţi.
Doctore Freud, întreaga lume va fi lipsită de lumină, dar acest lucru încă nu-l poţi prevedea. Iar atunci când un tânăr, într-o seară de îndoială, aşa cum vârsta juneţii cunoaşte atâtea, îi va întreba pe cei maturi din jurul lui: „Vă rog, care este sensul vieţii?" - nimeni nu va şti să-i răspundă.
Şi asta va fi opera voastră.
A ta şi a altora.
Iată ce veţi face voi, mai marii acestui secol: veţi explica omul prin om şi viaţa prin viaţă. Ce va mai rămâne atunci din om? Un biet nebun într-o celulă, jucând o partidă de şah între inconştientul şi conştiinţa lui! După părerea ta, în chip definitiv, omenirea va rămâne singură în celula ei. Ah, cum sunteţi stăpânit de beţia cuceritorului, a exploratorului, a întemeietorului… dar gândeşte-te şi la ceilalţi, la cei care se vor naşte: ce fel de lume le vei lăsa? Ateismul revelat! O superstiţie şi mai nebunească decât toate cele dinainte!
FREUD (*îngrozit*) Dar nu am vrut aşa ceva.

***FREUD** își dă seama abia atunci că a început să-i vorbească **NECUNOSCUTULUI** de parcă acela ar fi fost cu-adevărat Dumnezeu. Își cuprinde capul cu mâinile, geme și încearcă să se stăpânească*.
FREUD. Walter Oberseit, sunteţi remarcabil de inteligent, dar şi teribil de nefericit. Totuşi, deşi nu sunt deloc expert în profeţie, am o oarecare intuiţie… şi cred că ar fi mai bine, pentru amândoi, dacă v-aţi întoarce la dumneavoastră acasă.
NECUNOSCUTUL. La azil?
FREUD. O să ne vedem mâine, vă promit.
NECUNOSCUTUL. Prin urmare, mă trimiteţi în labele amicului dumneavoastră, Nazistul. Va fi bucuros de acest ajutor şi o să vă arate întreaga lui consideraţie!
FREUD. Nu, o să vă duceţi de unul singur în cameră.
NECUNOSCUTUL (*corijându-l*) În celulă, poate! (*După câteva clipe*) Ce-i drept, mai ales astăzi, să fii considerat nebun a început să echivaleze cu cea mai bună protecţie.
*După un răstimp, **FREUD**, extrem de nervos, își aprinde o țigară, în ciuda gâtlejului, care îl arde. **NECUNOSCUTUL** îl privește cu tandrețe și vine să se așeze în fața sa*.
NECUNOSCUTUL. De ce nu vă permiteţi să mergeţi cu mine?
FREUD (*spontan*) N-o să-mi permit asta niciodată! Şi, de altfel, unde anume să merg?
NECUNOSCUTUL. Păi, atunci, îngăduiţi-vă să credeţi.
FREUD (*aproape obsesional*) Unde aş fi ajuns dacă mi-aş fi îngăduit asemenea aventuri? Aş fi devenit un medic mărunt ajuns la pensie. Întreaga viaţă nu aş fi tratat decât guturaie şi entorse! (*Se ridică*) Nu-mi trebuie credinţa. Eu am nevoie de certitudini. De rezultate pozitive. Şi nu e nevoie decât de un nebun, oricât de strălucitor ar fi, care să ţină un discurs referitor la… (*Venindu-i brusc o idee*) Sunteţi sau nu Walter Oberseit?
NECUNOSCUTUL. Dumneavoastră ce credeţi?
FREUD. Vă rog, eu întreb. Aşadar, întrebare: sunteţi Walter Oberseit?
NECUNOSCUTUL. Parcă v-aş răspunde că „nu". Dar şi Walter Oberseit v-ar da un răspuns negativ.
FREUD (*regăsindu-şi energia*) Foarte bine: persistaţi să vă pretindeţi Dumnezeu? Vă provoc să o dovediţi!
NECUNOSCUTUL. Poftim?
FREUD. Dacă sunteţi cu-adevărat Dumnezeu, dovediţi-o! Nu cred decât ceea ce văd.
NECUNOSCUTUL. Dar mă vedeţi.
FREUD. Nu văd decât un om.
NECUNOSCUTUL. Am fost obligat să mă întrupez. Dacă m-aş fi manifestat ca păianjen sau ca oală de noapte, n-aş mai fi putut să ies din încăpere.
FREUD. Săvârşiţi un miracol.
NECUNOSCUTUL. Glumiţi?
FREUD. Faceţi o minune!
NECUNOSCUTUL (*izbucnind în râs*) Freud, doctorul Freud, unul dintre cele mai grandioase spirite ale veacului şi omenirii, doctorul Freud îmi cere un miracol… Şi cam în ce aţi dori să mă prefac? În şacal, în soare, în vacă, în Zeus plutind pe patul lui de nori, în Hristos sângerând pe cruce? Credeam că mi-am rezervat minunile pentru imbecili.
FREUD (*furios*) Dobitocii văd pretutindeni miracole, în timp ce savantul nu descoperă niciodată vreunul. Şi e într-adevăr păcat că Dumnezeu n-a făcut niciodată o minune la Sorbona ori în laborator.
NECUNOSCUTUL (*sarcastic*) Un miracol ar fi dacă m-aţi crede.
FREUD (*acru*) Un miracol!
NECUNOSCUTUL (*renunţând subit*) Ei bine, fie! (*Dă de înţeles că se gândeşte*) Sunteţi pregătit? Vă rog, fiţi amabil şi ţineţi-mi toiagul!
*Îi aruncă bastonul lui **FREUD** care, din reflex, îl prinde: și chiar în acea clipă, bastonul se transformă într-un uriaș buchet de flori.*
***FREUD** are un moment de surprindere, părând că se minunează.*
***NECUNOSCUTUL** izbucnește în râs văzînd mimica lui **FREUD**.*
***FREUD** înțelege scamatoria, ridicolul cererii sale și azvârle buchetul pe podea*.
FREUD. Plecaţi imediat! Nu numai că sunteţi mitoman, dar mai suferiţi şi de o nevroză sadică. Nu sunteţi decât un sadic!
NECUNOSCUTUL** continuă să râdă, ceea ce îl irită și mai mult pe **FREUD.
FREUD. Un sadic care profită de o noapte plină de tulburare! Un sadic care îşi bate joc de slăbiciunea mea!
***NECUNOSCUTUL** se oprește brusc din râs. Pare că a redevenit sever*.

NECUNOSCUTUL. Dacă nu ar fi fost slăbiciunea dumneavoastră, cum mi-aş mai fi făcut apariţia?
FREUD. Ajunge! Nu vreau să mai aud nimic! Să terminăm o dată! Săriţi pe geam şi întoarceţi-vă de unde aţi venit!
Se aud bătăi politicoase în uşă.
FREUD (*cu furie*) Da!
SCENA 9
NAZISTUL *îşi face apariţia, păşind aproape cu respect. Încă din clipa când îl vede,****NECUNOSCUTUL*** *se ascunde rapid într-un colţ întunecos al încăperii.* ***FREUD*** *îl priveşte cu un anume sarcasm.*
NAZISTUL (*plin de servilism*) Domnule profesor, mi-am îngăduit să trec pentru a vă înmâna acest document… testamentul dumneavoastră… pe care, nu-i aşa, nu l-am ţinut niciodată în mână.
Îl priveşte pe ***FREUD*** *cu un aer întrebător, vrând să înţeleagă dacă bătrânul e pregătit să-i accepte versiunea.*
FREUD. Unde e fiica mea?
NAZISTUL. La interogatoriu, dar nu va dura mult, o chestiune de rutină din câte ştiu. Oricum, mi-am permis să insist în acest sens.
Drept răspuns, ***FREUD*** *întinde mâna ca să-şi recapete testamentul*.
FREUD. Foarte bine. Nu vă mai reţin.
NAZISTUL *schiţează stângaci un salut şi se pregăteşte să dispară*.
NAZISTUL. O, vroiam să vă spun… cât îl priveşte pe nebunul care a evadat… l-am găsit.
FREUD. Poftim?
NAZISTUL. Vă amintiţi, smintitul de la azil… Se ascunsese în spatele pubelelor din curtea imobilului în care locuiţi. L-am predat infiermierilor.
FREUD. De ce îmi spuneţi toate astea?
NAZISTUL. Scuzaţi-mă, am crezut că v-ar putea interesa. (*Se pregăteşte din nou să plece*)
FREUD. Sunteţi sigur?
NAZISTUL. Sigur referitor la ce?
FREUD. La nebun… Era chiar omul pe care l-aţi prins ascuns în curte?
NAZISTUL. Fără îndoială.
FREUD. Walter Oberseit?
NAZISTUL. Aşa îl cheamă… Îl ştiţi? În orice caz, personalul de la azil era foarte mulţumit că l-a recuperat atât de repede. Se pare că atunci când e în formă, e-n stare să convingă pe oricine de orice!… În sfârşit, asta e, l-am legat. Ne cunoaştem bine meseria.
FREUD (*înfrânt*) Bună seara.
NAZISTUL *iese din încăpere*.
SCENA 10
Ca să-şi stăpânească emoţia, ***FREUD*** *şi-a aprins o ţigară enormă.* ***NECUNOSCUTUL****reapare şi îl priveşte pe* ***FREUD*** *cu milă. Se apropie şi îi reţine cu blândeţe ţigara.*
NECUNOSCUTUL. Moartea îţi dă deja tîrcoale. N-are sens să arunci tăciuni pe foc.
FREUD *îl ascultă, aparent domolit. Se scurge un răstimp.* ***FREUD*** *îl priveşte cu o intensitate ciudată*. **FREUD**. De ce v-aţi întors? **NECUNOSCUTUL** (*puţin jenat*) Mă întrebaţi asta pentru că aţi început să credeţi sau pentru că doriţi să scăpaţi de mine?**FREUD**. De ce? **NECUNOSCUTUL** (*dând înapoi*) Simt că nu sunteţi sincer. **FREUD** (*plin de autoritatea specifică unui mare practician*) Nu, dimpotrivă, dumneavoastră nu sunteţi sincer. De ce v-aţi întors? E cazul să nu-mi ascundeţi adevărul. **NECUNOSCUTUL**. Fie. Tocmai vreau să… (***NECUNOSCUTUL*** *pare cuprins brusc de o slăbiciune îngrozitoare. Neliniştit)* Freud! Mi se umflă gâtul… **FREUD** (*cu calm*) Da, văd, v-aţi înroşit foarte tare…**NECUNOSCUTUL**. Craniul îmi explodează, e îngrozitor… Ce se petrece? **FREUD**. E pudoarea. **NECUNOSCUTUL**. Aşa se întâmplă mereu când spunem adevărul? Acum înţeleg de ce oamenii mint atâta. (*Amuzat*) Grozavă întrupare mi-am ales şi eu! **FREUD**(*privindu-l cu intensitate*) Ajunge cu ocolişurile. De ce v-aţi întors? **NECUNOSCUTUL** (*de nepătruns*) Oricum, nu ca să vă convertesc. **FREUD**. Atunci pentru ce? **NECUNOSCUTUL**. De plictiseală. **FREUD**. Glumiţi… **NECUNOSCUTUL**. Îndoiţi-vă de explicaţiile superficiale, căci ele sunt adeseori adevărate. (*După un timp. Uşor provocator*) Nu, nu din plictiseală: ura m-a împins să revin. Vă detest. **FREUD**. De ce? **NECUNOSCUTUL** (*la fel ca un dandy imaginat de Oscar Wilde*) Pentru că sunteţi oameni. Pentru că sunteţi sălbatici, limitaţi, imbecili! Credeţi că e mare scofală să fii Dumnezeu? (*Se aşează, cu picioarele încrucişate comod*) Posed totul, ştiu totul, sunt totul. Rotund, saturat, plin ca un ou, îmbuibat, scârbit încă de la naşterea lumii! Ce Mi-aş fi putut

dori astfel încât să nu pot obţine? Nimic. Nici măcar un sfîrşit! Căci, dacă vă amintiţi, sunt nepieritor… Nici moarte, nici dincolo… nimic… Nici măcar nu pot să cred în ceva, în altceva afară de Mine Însumi… Ştiţi ce înseamnă starea divină, faptul de A Fi Dumnezeu? E singura închisoare de unde nu se poate evada.**FREUD**. Şi noi? **NECUNOSCUTUL**. Care noi? **FREUD**. Oamenii. (*Ezitând*) Nu însemnăm noi o… distracţie? **NECUNOSCUTUL**. Obişnuiţi să vă recitiţi cărţile? (*Negare din partea lui **FREUD**. **NECUNOSCUTUL** face un rezumat al istoriei lumii*) Nimic deasupra Mea, nimic dedesubtul Meu. Am făcut tot ce se putea face. Oriunde M-aş duce, nu Mă întâlnesc decât pe Mine Însumi sau creaturile Mele. Oamenii nici nu visează că Dumnezeu e condamnat la o companie foarte palidă! Să fii totul este plictisul maxim… Mai mult nu se poate… Şi, în plus, singurătatea… **FREUD** (*cu blândeţe*) Singurătatea prinţului…**NECUNOSCUTUL** (*ca un ecou, pe ton visător*) Singurătatea prinţului… *În stradă se aude zgomotul unei urmăriri. Un cuplu este urmărit de nazişti. Strigăte îngrozite ale urmăriţilor. Lătratul naziştilor.* **NECUNOSCUTUL** (*brusc*) Acum Mă credeţi? **FREUD**. Deloc.**NECUNOSCUTUL** (*uşurat*) Aveţi dreptate. *Pe stradă, femeia şi bărbatul au fost prinşi. Li se aud ţipetele sub lovituri. Scena nu poate fi descrisă. **FREUD** se ridică grăbit ca să se ducă la fereastră. **NECUNOSCUTUL** se interpune între el şi geam şi încearcă să-l oprească.* **NECUNOSCUTUL**. Nu, vă rog, nu faceţi asta! **FREUD**. Dar dumneavoastră îi lăsaţi să o facă! **NECUNOSCUTUL**. L-am făcut pe om liber. **FREUD**. Liber ca să comită răul! **NECUNOSCUTUL** (*împiedicându-l să treacă, în ciuda strigătelor care sporesc*) Liber pentru bine, ca şi pentru rău, căci altfel libertatea n-ar fi fost posibilă. **FREUD**. Aşadar nu sunteţi responsabil? *Ca un fel de răspuns, **NECUNOSCUTUL** încetează brusc să-l mai reţină pe **FREUD**. Acesta se precipită către fereastră. Strigătele se calmează. Se aud doar cizmele îndepărtându-se. **NECUNOSCUTUL** se prelinge pe un fotoliu.* **FREUD**. Au oprit un bărbat şi o femeie. Îi duc… (*Întorcându-se spre **NECUNOSCUT**)* Unde?**NECUNOSCUTUL** (*lipsit de putere*) În lagăr… **FREUD**. În lagăr? ***FREUD** este şocat de această ştire. Se apropie de **NECUNOSCUT**, care pare şi mai zdrobit decât el*. **FREUD**. Împiedicaţi-i! Împotriviţi-vă acestei samavolnicii! Cum vă imaginaţi c-o să mai creadă cineva în dumneavoastră după ticăloşia asta! Opriţi-i! (*Îl apucă de guler*)**NECUNOSCUTUL**. Nu pot. **FREUD** (*cu vehemenţă*) Haideţi! Interveniţi! Puneţi capăt acestui coşmar imediat! ***NECUNOSCUTUL** se eliberează, îşi adună forţele ca să se ducă la fereastră. Zgomotul de cizme a dispărut. Se apleacă peste pervaz, epuizat.* **FREUD**. Sunteţi atotputernic! **NECUNOSCUTUL**. Fals. În clipa în care i-am făcut liberi pe oameni, Mi-am pierdut omnipotenţa şi omniscienţa. Aş fi putut să controlez şi să cunosc totul dinainte dacă m-aş fi mulţumit să construiesc automate. **FREUD**. Atunci de ce aţi mai făcut această lume? **NECUNOSCUTUL**. Pentru motivul care determină toate prostioarele, pentru motivul care face ca totul să fie şi fără de care nimic nu ar fi… Din dragoste. *Îl priveşte pe **FREUD**, care simte că i se face rău.* **NECUNOSCUTUL**. De ce plecaţi ochii, domnule Freud? Nu vreţi să ştiţi de un Dumnezeu care iubeşte? Preferaţi poate un Dumnezeu care vuieşte, răzbunător, cu fruntea încruntată, cu fulgerul între mâini? Voi, toţi oamenii, preferaţi un Părinte îngrozitor în locul unui Părinte iubitor… (*Se apropie de**FREUD**, care s-a aşezat şi îngenunchează în faţa lui*) De ce aş fi făcut toate acestea dacă nu aş fi fost mânat de iubire? Însă vouă nu vă trebuie tandreţea lui Dumnezeu, nu vreţi să ştiţi de un Dumnezeu care plânge… care suferă… (*Cu blândeţe*) O, da, v-aţi dori un Dumnezeu în faţa căruia să vă prosternaţi, nu un Dumnezeu care îngenunchează… *Stă în genunchi în faţa lui **FREUD**. Îi ţine mâna. **FREUD**, prea pudic, priveşte în altă parte.**NECUNOSCUTUL** se ridică şi se apropie de fereastră, de unde se aude o muzică. O deschide. Se aud din nou cîntecele naziste.*

NECUNOSCUTUL. E frumos, nu-i aşa?

FREUD. Din păcate. Dacă prostia ar putea fi întotdeauna urâtă…

NECUNOSCUTUL. Frumuseţea… Nu-i aşa că o iubiţi mult, voi, oamenii?

FREUD (*mirat*) Şi dumneavoastră nu?

NECUNOSCUTUL. O, eu!… (*Amintindu-şi*) Da, o dată am fost surprins… O dată a fost… (*Îşi înalţă capul, părând să absoarbă cu nările tot aerul lumii şi în clipa aceea începe să se audă un cântec din ce în ce mai clar. **FREUD** ciuleşte urechile*) Îmi amintesc de murmurul norilor, de cântecul gâştelor sălbatice atunci când în formaţie triunghiulară traversează Africa, îmi amintesc de visele retardaţilor, de strigătele de dragoste ale versurilor închinate pământului şi de felul în care cometele sfâşie pacea azurului, dar de asta… (*Se aude şi mai clar muzica*) …de asta chiar că nu-mi amintesc. (*Muzica începe să urce. Este aria Contesei, „Dove sono I bei momenti", din **Nunta lui Figaro***) Am crezut la început că unul dintre vânturile pământului s-a rătăcit undeva, în Calea Lactee… Am crezut că am avut o mamă care mă aştepta cu braţele deschise undeva, în abisul nemărginirii…

FREUD. Ce se aude?
NECUNOSCUTUL. Mozart. Ca să aveţi încredere în oameni…
Muzica continuă. ***FREUD*** *s-a aşezat la birou. Îşi sprijină capul cu mâinile, ascultând muzica cu ochii închişi.* ***NECUNOSCUTUL*** *dispare în spatele draperiilor.*
SCENA 11
ANNA *pătrunde grăbită în încăpere. Se opreşte văzându-l pe tatăl ei la birou.* ***FREUD****încă nu a văzut-o, încă nu a auzit-o. Ea vine în faţa părintelui, spunîndu-i emoţionată:*
ANNA. Tata! *Muzica se stinge.* ***FREUD*** *iese din toropeala visătoare în care se prăbuşise şi, cu un icnet în care se amestecă extrema durere cu bucuria extremă, şopteşte*: **FREUD**. Anna… *Se aruncă unul în braţele celuilalt.* ***FREUD****, cu lacrimi în ochi, o mângâie ca pe o fetiţă*. **FREUD**. Anna, comoara mea… (***ANNA*** *se desprinde din îmbrăţişare*) Ţi-au făcut vreu rău? **ANNA**. Nici nu m-au atins. *(****FREUD*** *o trage şi cu mai multă putere la pieptul său)* M-au interogat cu privire la societatea noastră de psihanaliză… Vroiau să ştie dacă Asociaţia Internaţională de Psihanaliză are un caracter politic… şi am reuşit să-i conving de contrariu… Tată, tu eşti cel care mi-a făcut rău… (***FREUD*** *îşi slăbeşte încetişorîmbrăţişarea*) I-am prezentat pe ai noştri ca pe o bandă de amatori inofesnsivi. Mi-e ruşine. (*Revenindu-şi*) Nu trebuie să mai pierdem nici un minut. Am auzit lucruri îngrozitoare, acolo, în hrube. S-ar părea că îi trimit pe evrei în lagăre de concentrare şi că, odată ajunşi acolo, nu se mai ştie nimic despre prizonieri… **FREUD** (*sumbru*) Da, am aflat. (***ANNA*** *îl priveşte cu mirare*) **ANNA** (*vorbind totuşi mai departe*) Dar e ceva şi mai grav: evreii tac, tată. Se lasă închişi acolo, în subteranele Gestapo-ului, aşteaptă cu orele fără să protesteze, se lasă insultaţi, scuipaţi, deportaţi şi nu protestează eloc. (*Se plimbă mânioasă prin cameră*) Se poartă de parcă ar fi vinovaţi de ceva! Dar ce-au făcut ca să merite un astfel de tratament? Să fii evreu, asta echivalează cu o crimă? Cu o greşeală? Oare micuţa Maşa, care tocmai stă să nască, nepoata ta, cu ce a greşit ea? Că s-a născut? Că există? ***FREUD*** *încearcă să o oprească*. **FREUD**. O să plecăm. **ANNA**. Vom pleca şi vom vorbi despre toate astea. Le vom spune lumii întregi. **FREUD**. Vom pleca şi vom păstra tăcerea. Căci cele două surori ale mele rămân la Viena… iar ei le pot cere socoteală. Şi pentru că vor rămâne evrei în urma noastră, pe care se vor răzbuna pentru insolenţa destăinuirilor de care vrei să ne facem vinovaţi… **ANNA**. Aha, deci şi tu! Şi tu vrei să taci? **FREUD**. Oricum, deja îmi simt moartea în gâtlej. (***ANNA*** *i se aruncă în braţe*) **FREUD**. Hai să plecăm, micuţa mea. *Îşi deschide stiloul şi începe să semneze. Dar, brusc, este cuprins de o tuse violentă*. **ANNA**. Ai fumat! **FREUD**. Doar cât te-am aşteptat. **ANNA**. Nu contează, ştii că n-ai voie să fumezi!
FREUD *îşi freacă gâtul, căci are dureri teribile*.
FREUD. Nodul se strânge, Anna. (*Mobilizându-se*) Trebuie să plecăm. Am fost iresponsabil, te-am expus prea mult riscurilor, nu m-am gândit decât la pielea mea bâtrână, vieneză… care, de fapt, contează atât de puţin...
Deodată, îşi dă seama că ***NECUNOSCUTUL*** *nu mai e acolo şi rămâne cu stiloul în aer*.
FREUD. Dar unde este? Trebuie să i te prezint. Era aici acum o clipă…
ANNA. Ce tot spui?
FREUD (*mergând să ridice draperiile*) Am primit o vizită cât timp ai lipsit, o vizită extraordinară, o vizită care mi-a redat speranţa.
ANNA. Ce vrei să spui?
FREUD (*triumfal*) Un necunoscut! Un oaspete care merită toată atenţia! Ţi-ar plăcea să-l cunoşti, mai mult nu pot să-ţi spun. (*Căutând disperat pretutindeni*) Hai să vedem, nu a ieşit… nici pe uşă, nici pe fereastră! Tocmai stăteam de vorbă când ai apărut tu.
ANNA. Erai singur.
FREUD. Asta pentru că el s-a ascuns de îndată ce ţi-ai făcut apariţia.
ANNA (*cu tandreţe*) Tata, atunci când am intrat, stăteai aşezat la birou, în poziţia pe care o ai atunci când dormi.
FREUD (*revoltat*) Dar nu dormeam deloc. E imposibil.
ANNA. Fie, dar atunci unde e musafirul tău?
FREUD *loveşte cu năduf în draperii*.
FREUD. Nu dormeam, nu dormeam! N-ai auzit muzica?
ANNA. Mă duc să-ţi pregătesc un ceai şi apoi o să-mi povesteşti visul.
ANNA *iese.*
SCENA 12
NECUNOSCUTUL *intră pe uşă la câteva clipe după ce* ***ANNA*** *dispare.*
Îl cântăreşte pe ***FREUD****, care încă îl mai caută, cu o tandreţe din care nu lipseşte şăgălnicia.*
NECUNOSCUTUL. Sunt încântătoare aceste descoperiri.

FREUD (*întorcându-se*) Unde sunteţi?
NECUNOSCUTUL (*eliptic*) Nevoile întrupării fizice.
***FREUD** nu pricepe. **NECUNOSCUTUL** îi face semn că a fost să urineze.*
NECUNOSCUTUL. Un fenomen fascinant: am crezut că devenisem izvor.
FREUD. Să rămâneţi! Vreau ca Anna să vă vadă.
NECUNOSCUTUL. Nu.
FREUD. Ba da…
NECUNOSCUTUL. O să-i povestiţi…
FREUD. Şi ea are nevoie de dumneavoastră, mai ales în această seară.
NECUNOSCUTUL. Dacă e la fel de încăpăţânată ca Sigmund Freud, atunci o să avem o noapte foarte lungă.
FREUD. Vă implor, rămâneţi.
NECUNOSCUTUL (*cedând*) Bine, dar vă asumaţi riscul…
SCENA 13
***ANNA** îşi face apariţia, ducând un platou pe care se află ceaiul, zahărul şi câţiva biscuiţi. Nu-l vede imediat pe **NECUNOSCUT**. Începe atunci un joc tăcut în care **FREUD** încearcă să-l introducă pe **NECUNOSCUT** în câmpul vizual al **ANNEI**, însă în ultima clipă ea îşi modifică de fiecare dată poziţia. În sfârşit, în disperare de cauză, **FREUD** începe să vorbească.*
FREUD. Nu-l zăreşti pe oaspetele nostru?
***ANNA** se întoarce, îl vede şi spune extrem de liniştită, pe un ton posac:*
ANNA. A, dumneavoastră sunteţi? (*Cu o politeţe formală*) Luaţi loc, vă rog. Doriţi un ceai? Mai aduc o ceaşcă.
***ANNA** iese, lăsîndu-i cu gura căscată pe cei doi bărbaţi.*
SCENA 14
***FREUD**, năucit de liniştea cotidiană a **ANNEI**, se întoarce spre **NECUNOSCUT** şi îl întreabă:*
FREUD. „A, dumneavoastră sunteţi"! De parcă ar spune „A, dumneavostră sunteţi cu-adevărat"? Vă cunoaşteţi?
NECUNOSCUTUL. Vă asigur că nu ne-am mai văzut.
***ANNA** reintră.*
SCENA 15
***ANNA** a adus apă caldă şi ceaşca de care era nevoie.*
FREUD. Îl ştii… pe domnul…
ANNA. Da. Fireşte. Din vedere…
FREUD. Drept cine îl iei?
ANNA. Poftim?
FREUD. Cu cine îl confunzi pe domnul?
ANNA. Îl iau drept ceea ce este.
FREUD (*agasat*) Hai, spune-mi!
ANNA. Tată, n-aş vrea să fiu nepoliticoasă cu invitatul tău.
FREUD. Anna! Drept cine îl iei pe domnul?
ANNA. Îl iau drept omul care mă urmăreşte în fiecare după-amiază de două săptămâni încoace de fiecare dată când mă duc la grădiniţa de copii. Nu uită niciodată să-mi adreseze zâmbete cărora nu le răspund deloc şi să-mi facă cu ochiul, deşi îi dau de înţeles că îl ignor cu totul. Pe scurt, domnul nu e prea bine crescut.
NECUNOSCUTUL. A, dar vă asigur că niciodată…
ANNA. Vă rog, domnule, nu insistaţi. Nu-mi place că vă folosiţi de tatăl meu ca să ajungeţi la mine. Îl obosiţi şi oricum eu n-o să-mi schimb părerea.
NECUNOSCUTUL. Vă asigur că e vorba despre altcineva.
ANNA. Înseamnă că aveţi o sosie! O sosie perfectă, domnule. E un miracol, aveţi o sosie identică. Te las, tată. O să revin când invitatul tău va fi plecat.
***ANNA** iese.*
SCENA 16
***FREUD** rămâne nemişcat. **NECUNOSCUTUL**, un pic afectat, îşi toarnă puţin ceai.*
FREUD. Vă cer să-mi explicaţi! Aţi fi putut prevedea asta, căci dumneavoastră ştiţi totul.
NECUNOSCUTUL (*uşurel*) Aproape totul. **FREUD**. Mi se pare insuportabil.**NECUNOSCUTUL**. Asta e, doctore Freud: îndoiala! Te îndoieşti de ceea ce este nou. (*Plângându-se*) Sper că nu doreşti să continui? (*Îi întinde cu un gest monden o ceaşcă şi imită atitudinea unei stăpâne a casei*) Ce spuneţi, sunteţi de acord să daţi puţin înapoi? (*Râde. Pauză*) Nimeni nu mă vede. Fiecare proiectează asupra mea imaginea care îi convine sau care îl obsedează: am fost şi alb, şi negru, şi bărbos, şi imberb, am avut zece braţe… am fost chiar şi femeie! Cred că, de

fapt, în sinea ei, micuţa ta Anna nu-l găseşte chiar atât de deplasat pe necunoscutul de pe drumul către grădiniţa de copii…**FREUD** (*luând mecanic ceaşca*) Fie. *Încep amândoi să bea.* ***NECUNOSCUTUL*** *nu-şi poate reţine un hohot de râs*. **FREUD**. De ce râdeţi? **NECUNOSCUTUL**. Mă întreb dacă, după ce beau ceaiul, voi putea să mă transform iar în izvor. (*Râde şi îl priveşte pe* ***FREUD***) Doctorul Freud mă găseşte pueril. Întotdeauna suntem puerili când ne minunăm de spectacolul vieţii. (*Încetează brusc să mai glumească şi pune mâna pe umărul lui****FREUD***) Freud, am să plec. Nu am nici tată, nici mamă, nici sex, nici inconştient. N-aţi putut face nimic pentru mine, dar măcar m-aţi ascultat. Vă mulţumesc. **FREUD**. Mă părăsiţi? **NECUNOSCUTUL**. Nu v-am părăsit niciodată. **FREUD**. O să ne mai întâlnim?**NECUNOSCUTUL**. În măsura în care o veţi dori. Dar nu vizual. **FREUD**. Cum?**NECUNOSCUTUL** (*îi împunge inima cu degetul*) Acolo am fost acolo, Freud, întotdeauna am fost ascuns acolo. Dar nu m-ai găsit niciodată. Şi nici nu m-ai pierdut vreodată. Iar atunci când te auzeam spunând că nu crezi în Dumnezeu, aveam impresia că ascult o privighetoare care se plânge că nu ştie muzică. (*Îi întinde documentul de liberă trecere şi stiloul*) Doctore Freud, trebuie să plecaţi. Luaţi cât mai mulţi oameni cu dumneavoastră. Salvaţi-i. ***FREUD****, în cele din urmă, semnează Ausweis-ul.* ***NECUNOSCUTUL*** *pare uşurat că l-a convins. Se întoarce, îşi pune eleganta mantie de seară şi se îndreaptă spre fereastră.* **NECUNOSCUTUL**. Bună seara. **FREUD**. Dar… nu am ştiut întotdeauna… (*Devine subit agresiv*) Rămâneţi! **NECUNOSCUTUL** (*netulburat*) Am spus: Bună seara, Freud. ***FREUD*** *se duce către fereastră ca să-l împiedice să plece*. **FREUD**. Nici să nu vă gândiţi! **NECUNOSCUTUL**. Câtă slăbiciune, Freud! **FREUD**. N-o să ieşiţi pe fereastră, ca un om, ca un escroc. O să dispăreţi pur şi simplu, aici, sub ochii mei! **NECUNOSCUTUL**(*surâzând*) Îndoiala. Mereu îndoiala. *Se apropie de fereastră şi, privindu-l pe* ***FREUD*** *fix în ochi, determină ca acesta să se dea îndărăt, tras parcă de o forţă invizibilă.***NECUNOSCUTUL**. Bună seara. ***FREUD*** *îşi revine, apucă brusc revolverul, pe care îl lăsase undeva pe masă, şi, ţintind, îl ameninţă pe* ***NECUNOSCUT****.* **FREUD**. O să vă împuşc. **NECUNOSCUTUL** (*cu un zîmbet*) A, da? **FREUD**. O să trag. **NECUNOSCUTUL**. Fireşte. (*După un moment*) Dacă aş fi fost cu-adevărat acel nebun evadat astă seară, acel Walter Oberseit sau acel bărbat care o urmăreşte aproape în fiecare după amiază pe Anna, aţi fi făcut din mine un cadavru. Un glonţ: un mort. Gândiţi-vă, doctore Freud, să-ţi pierzi şi credinţa şi libertatea dintr-o dată, iar apoi să sfârşeşti în închisoare pentru crimă, nu e cel mai promiţător pariu, nu-i aşa? **FREUD** *(tremurând)* Am încredere. N-o să cădeţi.**NECUNOSCUTUL**. Credinţa trebuie să se hrănească din credinţă, nu cu probe. **FREUD** (*cu mâinile tremurând*) De ce vă bateţi joc de mine? Aşa, semănaţi mai curând cu diavolul decât cu Dumnezeu. **NECUNOSCUTUL**. Un dumnezeu care s-ar manifesta la lumina zilei n-ar mai fi Dumnezeu, ci doar un rege al lumii. Mă înveştmântez în obscuritate, am nevoie să rămân secret. Altfel, ce v-ar mai rămâne să decideţi? (*Îndreptând ţeava armei către propria-i inimă*) Eu sunt o taină, Freud, nu o enigmă. **FREUD**. Nu m-am convertit încă. **NECUNOSCUTUL**. Doar tu singur o poţi face: eşti liber! Întotdeauna omul e cel care face ca vocile să-i vorbească… **FREUD**. N-am câştigat nimic. **NECUNOSCUTUL**. Până în seara asta, credeai că viaţa e absurdă. De-acum înainte vei şti că e misterioasă. **FREUD**. Ajută-mă. **NECUNOSCUTUL** (*încalecă fereastra*) La revedere, Freud. ***NECUNOSCUTUL****dispare.* **SCENA 17** ***FREUD*** *schiţează gestul de a-l trage înapoi pe* ***NECUNOSCUT****, dar acesta se fereşte*. **FREUD**. A dispărut? (*Se apleacă pe fereastră*) A, mă sfidezi?… Nu vrei să dispari… Cobori de-a lungul burlanului, ca un hoţ! (*Cuprins de mânie*) Lucrurile nu se vor sfârşi aşa! *Aleargă la birou, de unde îşi ia arma şi se apropie de fereastră. Închide ochii şi trage un foc în direcţia* ***NECUNOSCUTULUI****. Apoi, tuşind din pricina fumului, se apleacă să privească.* **FREUD**. Pfaa! Am ratat!

FINAL

Traducerea: Valentin Protopopescu şi Costin Manoliu